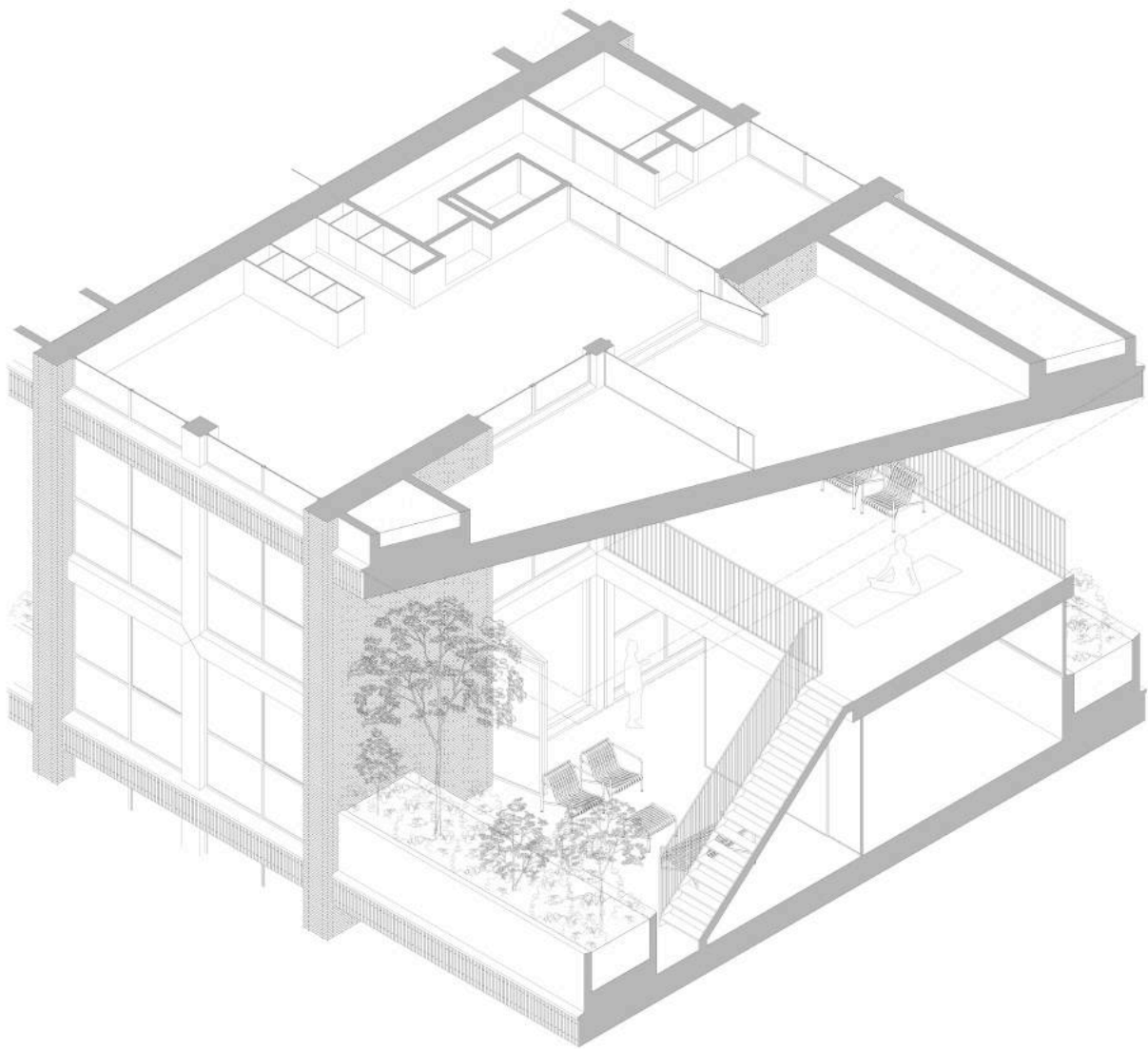

GESTAPELDE TUINEN

een voorstel voor kwalitatief wonen in de binnenstad

INTRODUCTIE

Het wordt steeds drukker in de binnensteden. Er wordt dichter bebouwd, bouwmassa's schieten de lucht in. Er is geen plaats meer voor een huis met tuin voor ieder gezin. Toch verhuizen steeds meer mensen naar de stad en blijven er ook langer wonen. Met de hoge vraag naar woningen wordt er naar mijn mening steeds minder naar echt goede woonkwaliteit gestreefd. Maar juist bij hoge dichtheid speelt licht, lucht en ruimte een belangrijke rol. Om duurzame woningen te bouwen voor de grote steden, wil ik een voorstel doen om de opzet van het stadsappartement herzien.

Naast de private woonruimtes kunnen we ook de publieke en semi-publieke ruimte in de binnenstad anders benaderen. Rotterdam is rijk aan groene verbindingen, maar mist groene bestemmingen. Het publieke en semi-publieke domein zie ik als tuin voor de stedeling, waar groen en steen in balans zijn.

Niet alleen de leefbaarheid in een hoogstedelijke context moet verbeterd worden door meer aandacht te geven aan groen, ook bij het verbeteren van het stedelijk klimaat speelt groen een grote rol. De stad warmt op door een overdaad aan asfalt, steen en bitumen. Hittestress is iets wat kan worden tegengegaan door het vervangen van donkere oppervlaktes door lichte, zoals bijvoorbeeld het vervangen van bitumen door groene sedumdaken.

De combinatie van vergroenen en verdichten in de binnenstad blijft een strijd om oppervlakte. Meer groen betekent een kleinere footprint die overblijft voor bebouwing. In deze opgave wordt er gezocht naar een balans tussen bebouwing, groen en steen in de binnenstad.

In principe speelt in iedere stad het zoeken naar een balans tussen verdichting en vergroening. De Rotterdamse binnenstad is extra interessant omdat hier grootse verdichtingsplannen zijn en de huidige groenvoorzieningen minimaal zijn. Er valt veel te winnen.

INHOUDSOPGAVE

03	INTRODUCTIE
06	PROBLEEMSTELLING
08	DE OPGAVE
10	ANALYSE PLANLOCATIE
38	ONTWERP:
38	concept
40	referenties
42	situatie
45	programma
46	plattegronden
54	langsdoorsnede
56	woningtypes
64	gevel
66	maquette
74	axonometrie
76	REFLECTIE

PROBLEEMSTELLING

In de grote steden van Nederland leeft gemiddeld 10% van de bewoners in de binnenstad. In Rotterdam is dat 6,5%. Het streefpercentage uit het huidige binnenstadplan voor 2040 is ca. 9% (cijfers uit 'Zakboekje binnenstad' van de gemeente Rotterdam). Dit betekent dat er, naast de transformatie van leegstaande kantoren en winkels tot woningen, ontzettend veel nieuw gebouwd zal worden. Verdichting van de binnenstad zorgt voor levendigheid en een duidelijke stadsidentiteit. In de komende 4 jaar worden 18.000 nieuwe huizen gebouwd verdeeld over de wijken en buurten van Rotterdam. Hierbij wordt prioriteit gelegd op huizen voor middeninkomens. In de collectieve buitenruimte wordt meer plaats gemaakt voor groen in plaats van steen.

Dat er meer groenvoorzieningen in de binnenstad van Rotterdam moeten komen is vanzelfsprekend om meerdere redenen. In de stad is geen ruimte om iedereen een huis met tuin te geven, waar daar misschien wel de behoefte naar is. De stad is de tuin van de hoge flatgebouwen en grote appartementencomplexen. Juist bij hoge dichtheid speelt licht, lucht en ruimte een belangrijke rol.

Er is momenteel ongeveer 37 m² stedelijk groen per inwoner van de binnenstad. De ambitie moet zijn om dit zo veel mogelijk te laten meegroeien met de te realiseren verdichting. In de Nota Ruimte (een strategische Nota uit 2006 waarin het nationaal ruimtelijk beleid is ondergebracht) is vastgesteld dat steden minimaal 75 m² groen per woning nodig hebben. Bij de 31 grootste steden blijkt dat 15 steden onder de 75 m² zitten. Dit getal is voor de stad als geheel en kan dus verschillen per wijk. Het groen wat meegeteld wordt is breed opgevat, omdat ook het groen wat niet direct bruikbaar is voor recreatie toch de beleving ten goede kan komen (het groene karakter van de stad). Het getal zegt echter niks over de kwaliteit en toegankelijkheid van het groen. Rotterdam heeft 74,1 m² groen per woning. Dit klinkt goed, maar per wijk verschillen de groenvoorzieningen erg. In het centrum en de daar aangrenzende wijken is weinig groen. De meeste bewoners in het centrum hebben geen beschikking over een groen gebied binnen 500 meter. Er zijn een aantal kleine tot middelgrote parken verborgen in de stad, deze worden gemengd benut. Wanneer ze nauwelijks tot niet gebruikt worden komt dat door verschillende factoren: o.a. slechte vindbaarheid, gebrekkige aansluiting op het stedelijk weefsel of een niet-passende invulling. Het is dus niet alleen zaak om meer groen te realiseren, maar ook het groen wat er al is maar niet goed benut wordt, te verbeteren.

Bovendien is groen van belang voor het verbeteren van het stadsklimaat. De stad warmt op door het donkere asfalt, bitumen, baksteen en bestrating. De stad wordt dichter bebouwd waardoor warme lucht blijft hangen. De zogenaamde 'urban heat islands' zijn het resultaat, met een gemiddelde temperatuurstijging van 4 graden vergeleken met het omringende landelijke gebied. Hittestress is iets wat tegengegaan kan worden door het vervangen van donkere oppervlaktes door lichte, zoals bijvoorbeeld het vervangen van bitumen door sedumdaken. Minder asfalt en meer groen op straat zorgt voor een afname van hitte en daarnaast voor een betere hemelwaterafvoer.

De combinatie van vergroenen en verdichten in de binnenstad is een strijd om oppervlakte. Meer groen betekent een kleinere footprint die overblijft voor bebouwing. Er moet gezocht worden naar een balans tussen bebouwing, groen en steen in de binnenstad.

openbaar groen in de Rotterdamse binnenstad

schaal 1:15000

DE OPGAVE

De opgave betreft het testen van mijn visie voor een groene en leefbare binnenstad op de schaal van een stedelijk blok. Een stukje stad zal herontworpen worden. Verdichting en vergroening gaan een strijd aan om oppervlakte. Dit, samen met de niet-groene openbare buitenruimte zoals straten, fietspaden en pleinen, zal in een harmonieuze verhouding moeten komen te staan.

SCHAAL: HET STEDELIJK BLOK

De visie wordt getest op de schaal van een stedelijk woonblok. Dit blok past zich in binnen het bestaande weefsel van de stad en voegt wat toe aan zijn omgeving. De openbare buitenruimte speelt een grote rol, waarbij het blok vanuit verschillende perspectieven ontworpen moet worden: de gebruiker, de bewoner, omwonenden, de bezoeker en de passant. Er dient aandacht besteedt te worden aan het netwerk in volgorde van relevantie: de voetganger, de fietser, de auto.

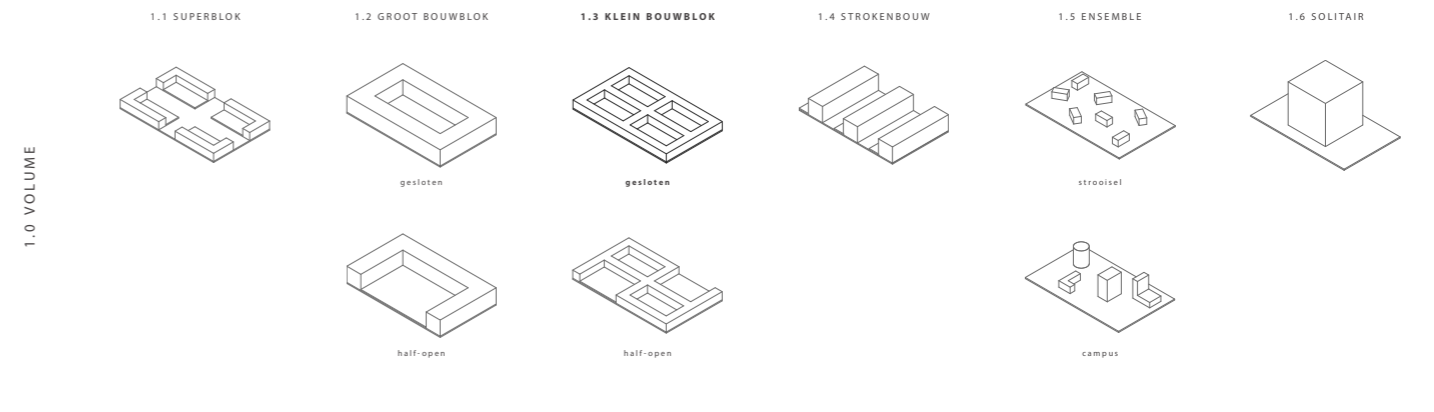

Justus van Effenblok (1992), Michiel Brinkman

ARCHITECTUUR

Door verschillende woontypologieën te testen zal onderzocht worden wat werkt voor zowel de vergroening als verdichting. Een studie in volume en ontsluiting. Een dynamische aaneensluiting van volumes kan ruimte bieden aan verschillende woningtypologieën en reageert en sluit aan op zijn omgeving. Verschillende schalen komen samen in een bouwblok. Een combinatie van grondgebonden woningen en hoge woontorens kan zorgen voor een hoge verdichting met veel ruimte voor groen. Private en collectieve buitenruimtes worden ingevoegd in de architectuur en zullen onlosmakelijk met het gebouw ontworpen worden. De architectuur van het gebouw moet ervoor zorgen dat het gebouw geen barrière maar juist een verlenging van de stad vormt. Dit door bijvoorbeeld het toepassen van colonnades en overstekken, om de overgang van binnen naar buiten zo zacht mogelijk te maken.

TYPOLOGIEËN CATALOGUS

studie naar typologieën, Studio Stadsuytleg (eigen werk)

GROENE INTEGRATIE

Het groen wordt ingezet als ontwerpmiddel om de leefbaarheid te waarborgen en het stadsklimaat te verbeteren. Niet alleen de bebouwing gaat de lucht in, ook het groen zal verticaal geïntegreerd moeten worden, om zo slim om te gaan met de kubieke meters die beschikbaar zijn.

Verschillende soorten publieke ruimtes voor verschillende activiteiten: sommigen met een vast programma, anderen flexibel opgezet. Flexibiliteit in de ruimte biedt de mogelijkheid voor meerdere toepassingen om bewoners de ruimte te geven om kleine evenementen te organiseren, zoals bijvoorbeeld een buurtbarbecue of een kinderfeestje.

PROGRAMMA

Open publieke buitenruimtes functioneren het best wanneer ze omringd zijn door gebouwen met een gemengd programma in de plint. Delen van de plint krijgen een commerciële of maatschappelijke functie. Een combinatie van privaat en publiek zorgt voor een levendig stuk stad. Riant koopwoningen worden gerealiseerd in gevarieerde groottes, om zo aanbod te bieden aan verschillende woonwensen. Dit zorgt voor diversiteit binnen een blok, een goede doorstroom en duurzaamheid van de woningen.

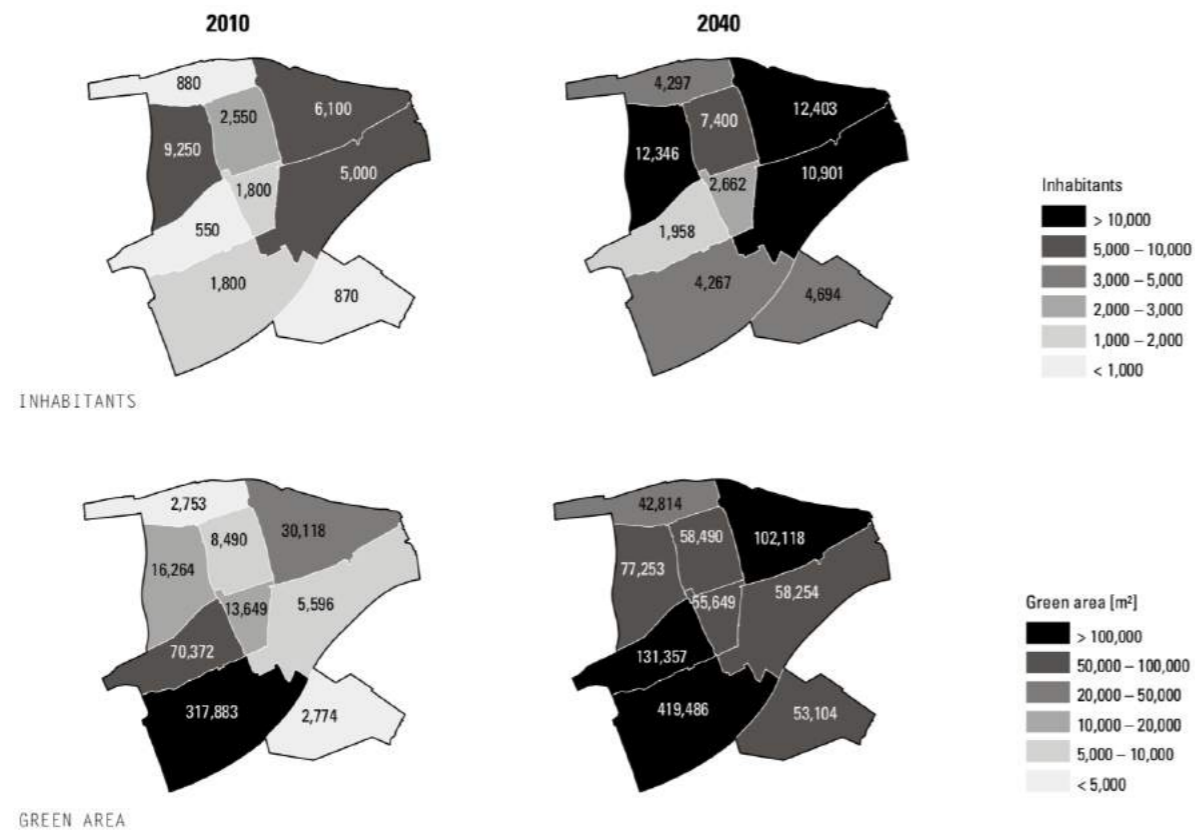

Bosco Verticale (2014) door Stefano Boeri Architetti

ANALYSE PLANLOCATIE

Binnen de Rotterdamse binnenstad zijn nagenoeg alle wijken relevant voor verbetering. Uit de potentiekaarten voor verdichting en vergroening van de binnenstad uit 'Rotterdam - People make the inner city' (2012) blijkt dat er in iedere wijk meerdere bouwblokken de mogelijkheid hebben om te verdichten of te vergroenen. Het stadsdeel wat ik heb gekozen als testcase, het Lijnbaankwartier, is een gebied waar in de hoogte ruimte is voor nieuwbouw en waar nog relatief weinig groen aanwezig is. Dit stuk stad wordt veel gebruikt door het winkelend publiek. Recentelijk zijn een aantal nieuwe woontorens gerealiseerd. Kantoren staan leeg en kunnen getransformeerd worden tot andere functies. Een stadsdeel met potentie dus.

Het blok gekozen voor nadere uitwerking is het stuk tussen de Oude Binnenweg en de Westblaak, van Eendrachtsplein tot aan de Mediamarkt. Het blok ligt tussen 2 contrasterende netwerkstromen: een drukke 4-baans autostraat (Westblaak) en een autovrije winkelstraat (Oude Binnenweg). In de huidige situatie zie je dat in de wijk, afgezien van de bomen, weinig publiek groen te vinden is. De groene verbindingen zijn er wel, zo heeft iedere straat bomen en loopt er een lange groene singel vanuit het centraal station, echter mis ik de groene bestemmingen zoals kleine stadsparken. In de historische kaarten is te zien dat voor het bombardement er meerdere verbindingen door het blok waren. Toen de Westblaak gemaakt werd is dit komen te vervallen. Deze straten wil ik in mijn herontwerp voor het blok terugbrengen. Het blok karakteriseert zich door enerzijds de historische woningen met winkels in de plint aan Eendrachtsplein en de Oude Binnenweg, een straat waar alleen wandelverkeer is, anderzijds aan de Westblaak zijn hoge kantoorgebouwen waarvan er veel leeg staan met in de plint horeca, dit werkt heel goed door het brede straatprofiel en het aanliggende skatepark. De kwaliteit van het binnenterrein is behoorlijk slecht te noemen en dat zie ik echt als een gemiste kans zo midden in de stad. Het wordt gebruikt als parkeerterrein waar de omliggende bebouwing met zijn rug naartoe gekeerd staat. Een aantal 4-laagse woningen met historische waarde wil in in mijn ontwerp behouden en integreren.

potentiekaarten voor verdichting en vergroening 'Rotterdam - People make the inner city' (2012)

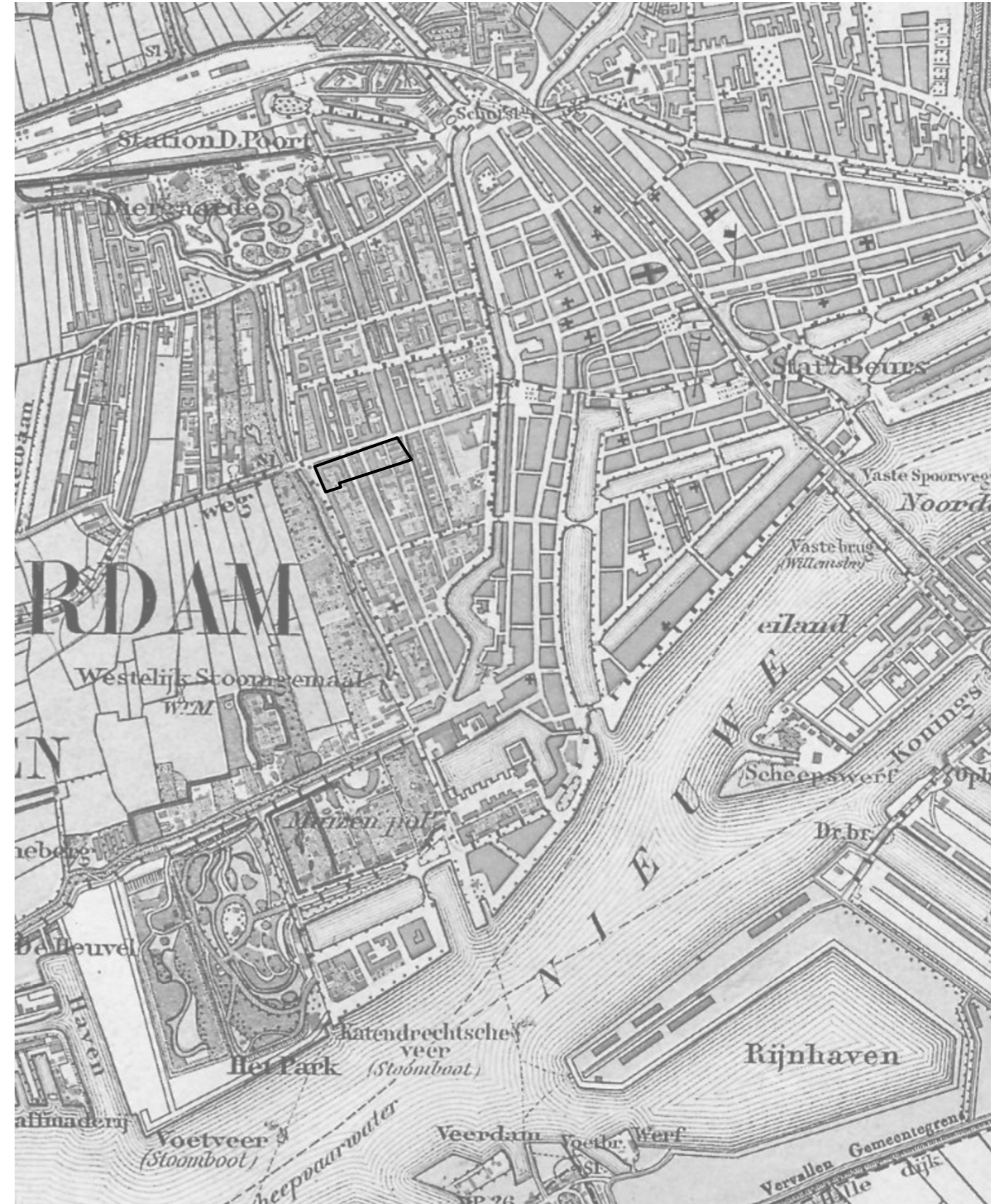
planlocatie: 18750 m² (250 x 75 meter)

schaal 1:15000

HISTORISCHE KAART - 1850

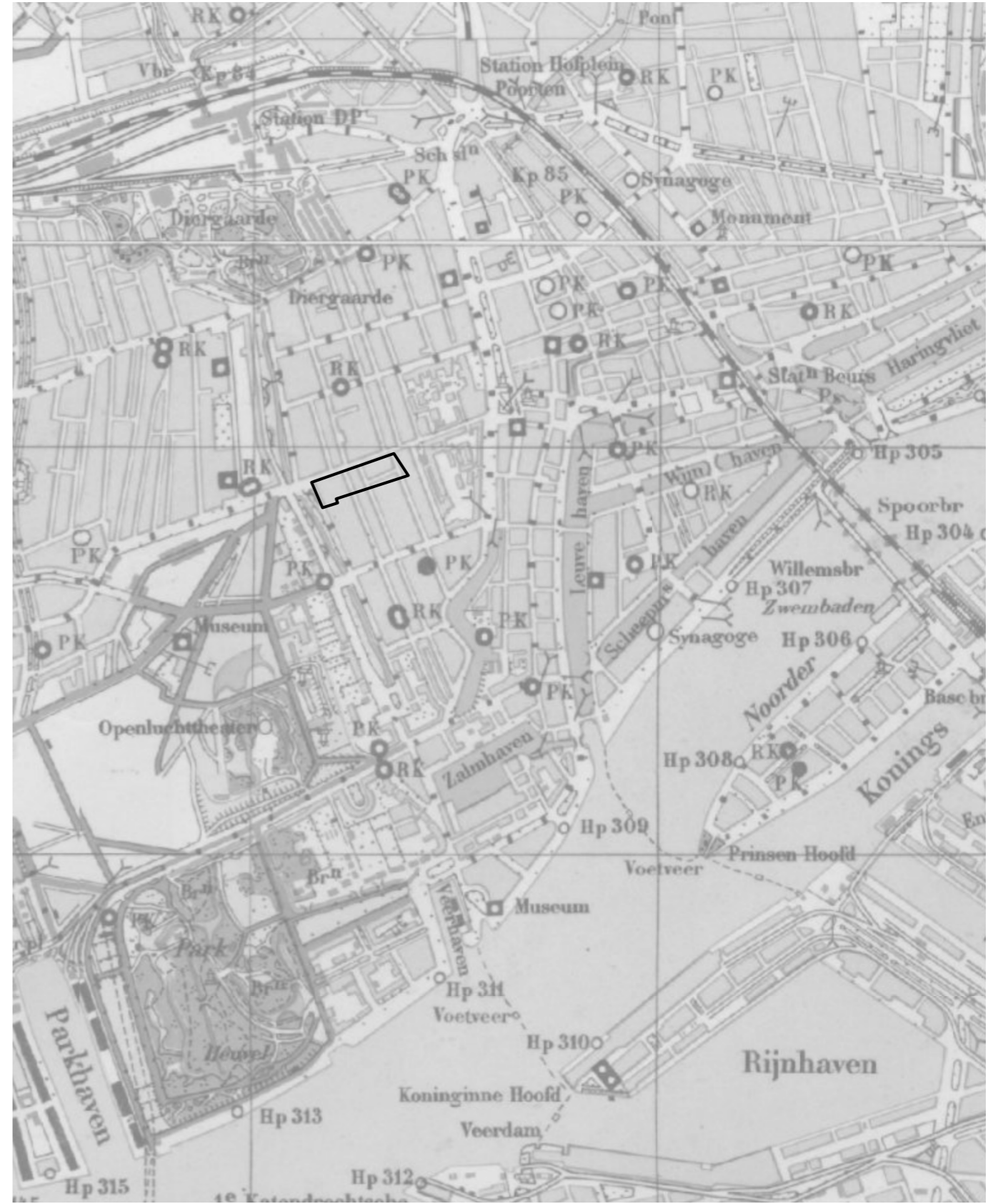

HISTORISCHE KAART - 1900

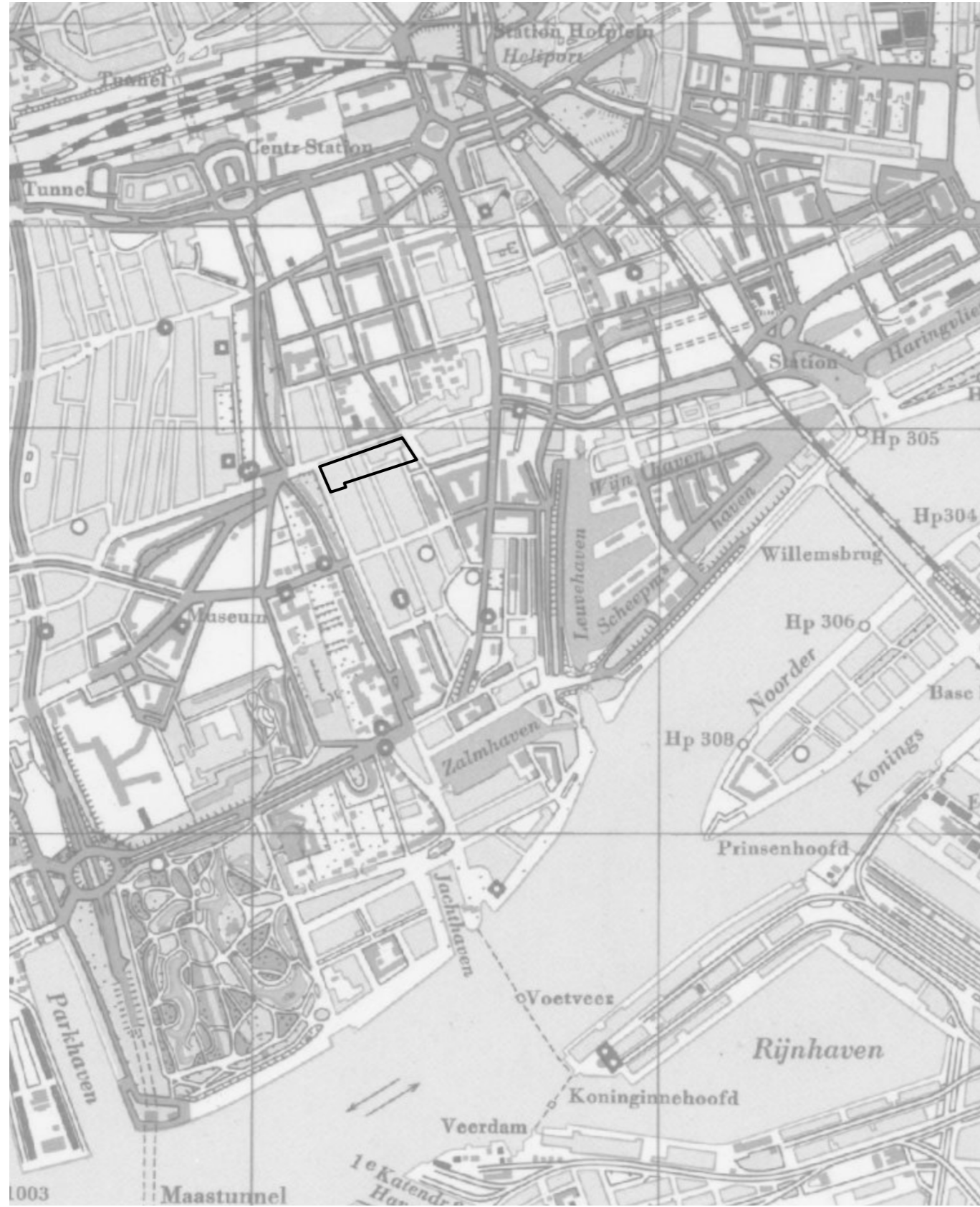

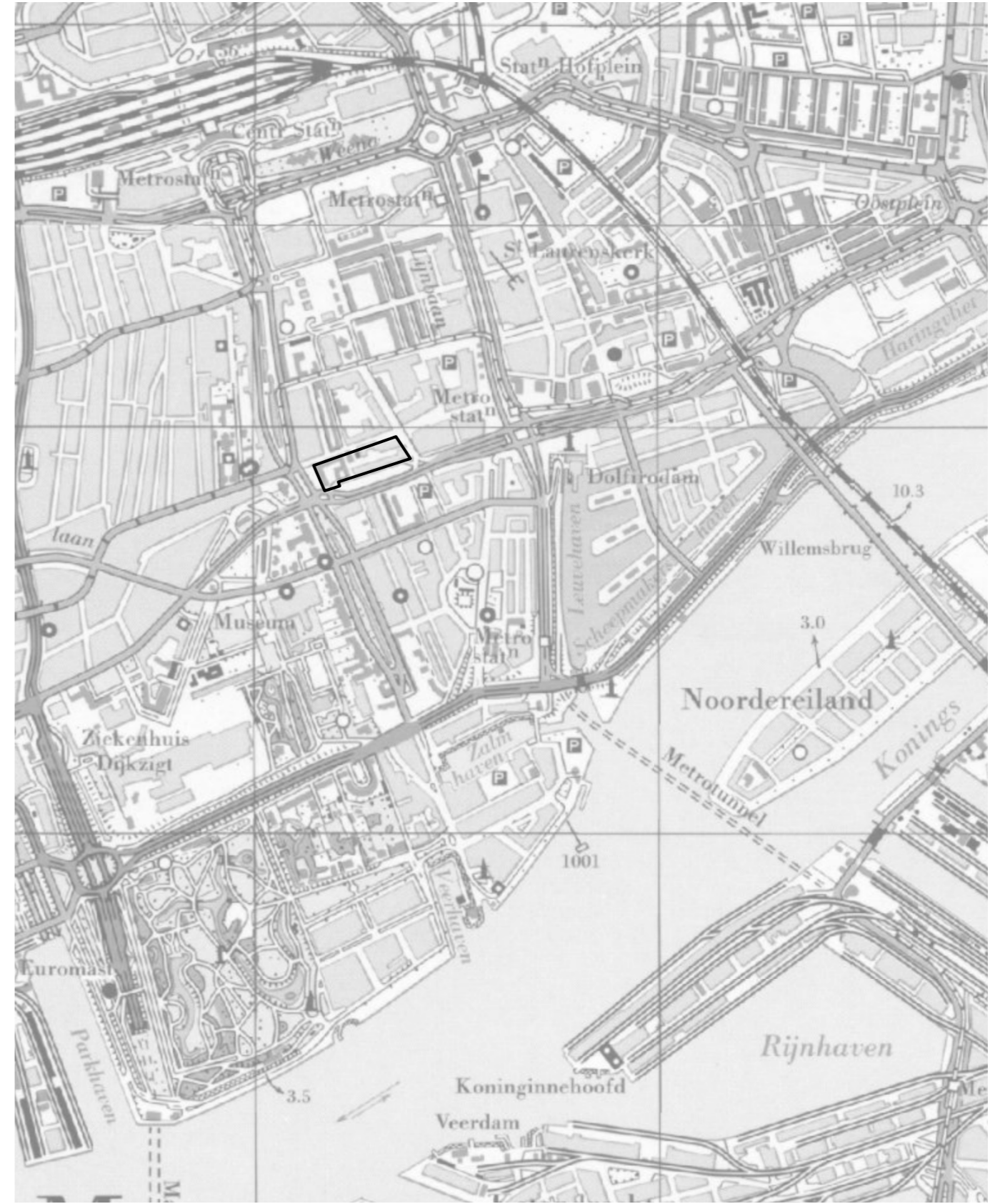
HISTORISCHE KAART - 1920

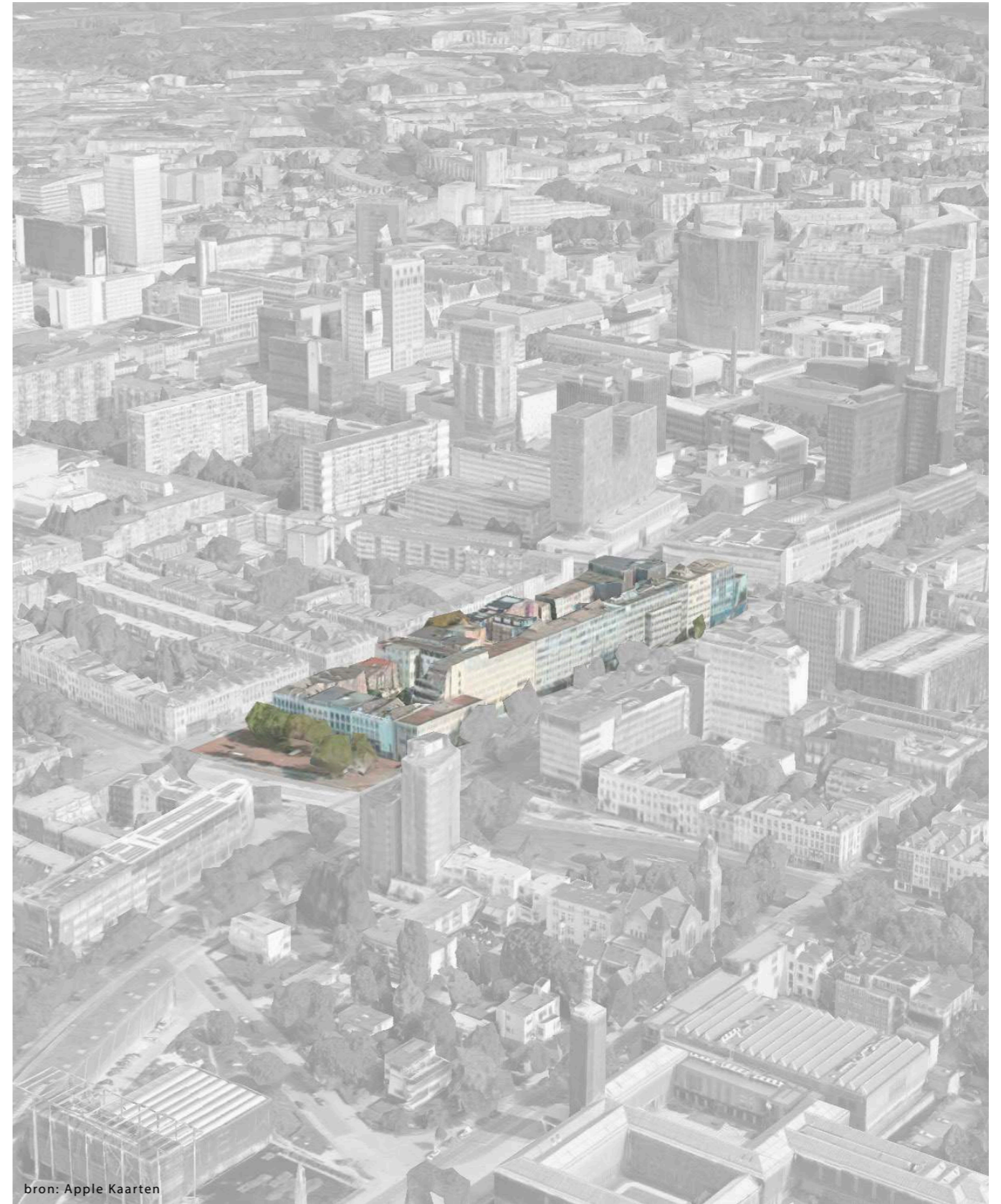
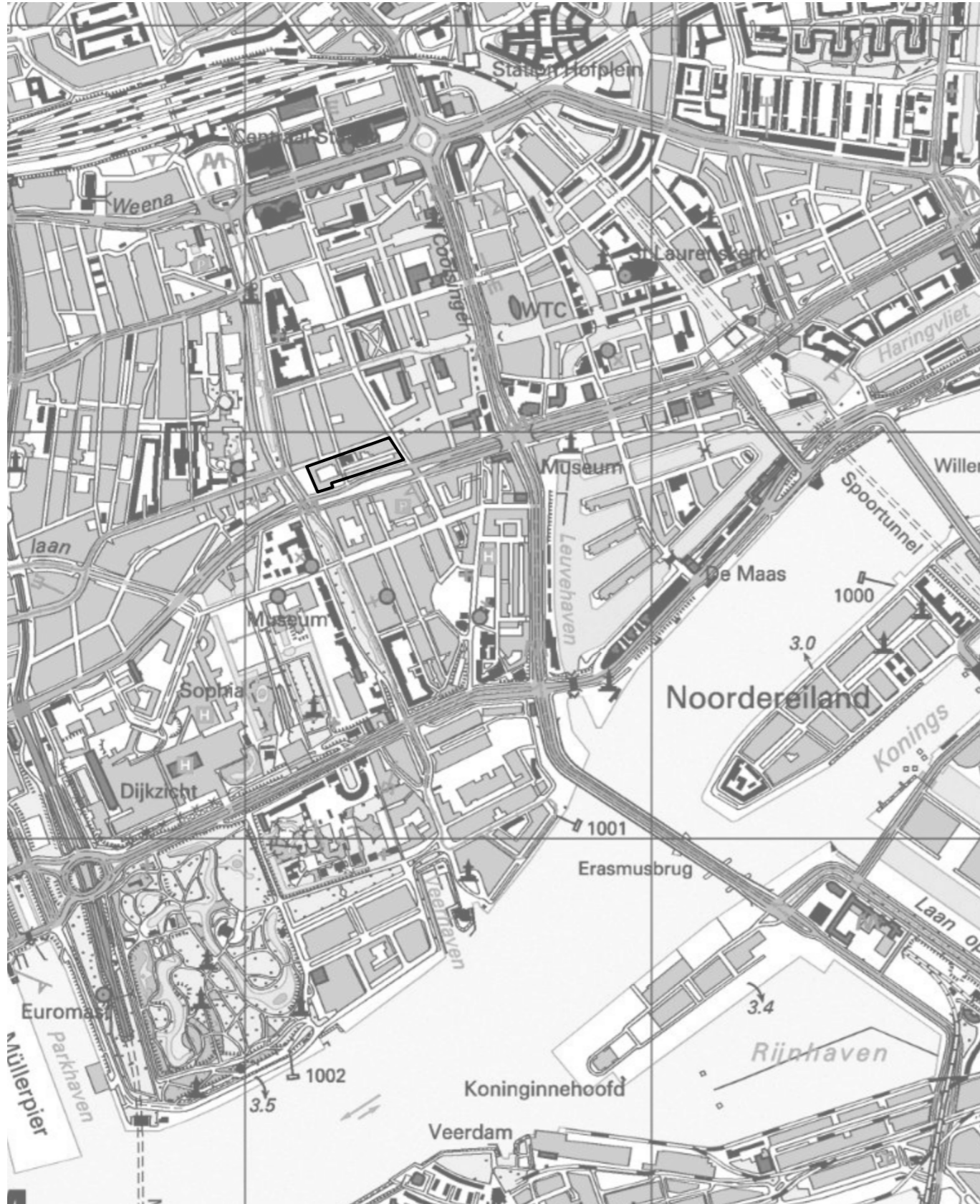
HISTORISCHE KAART - 1940

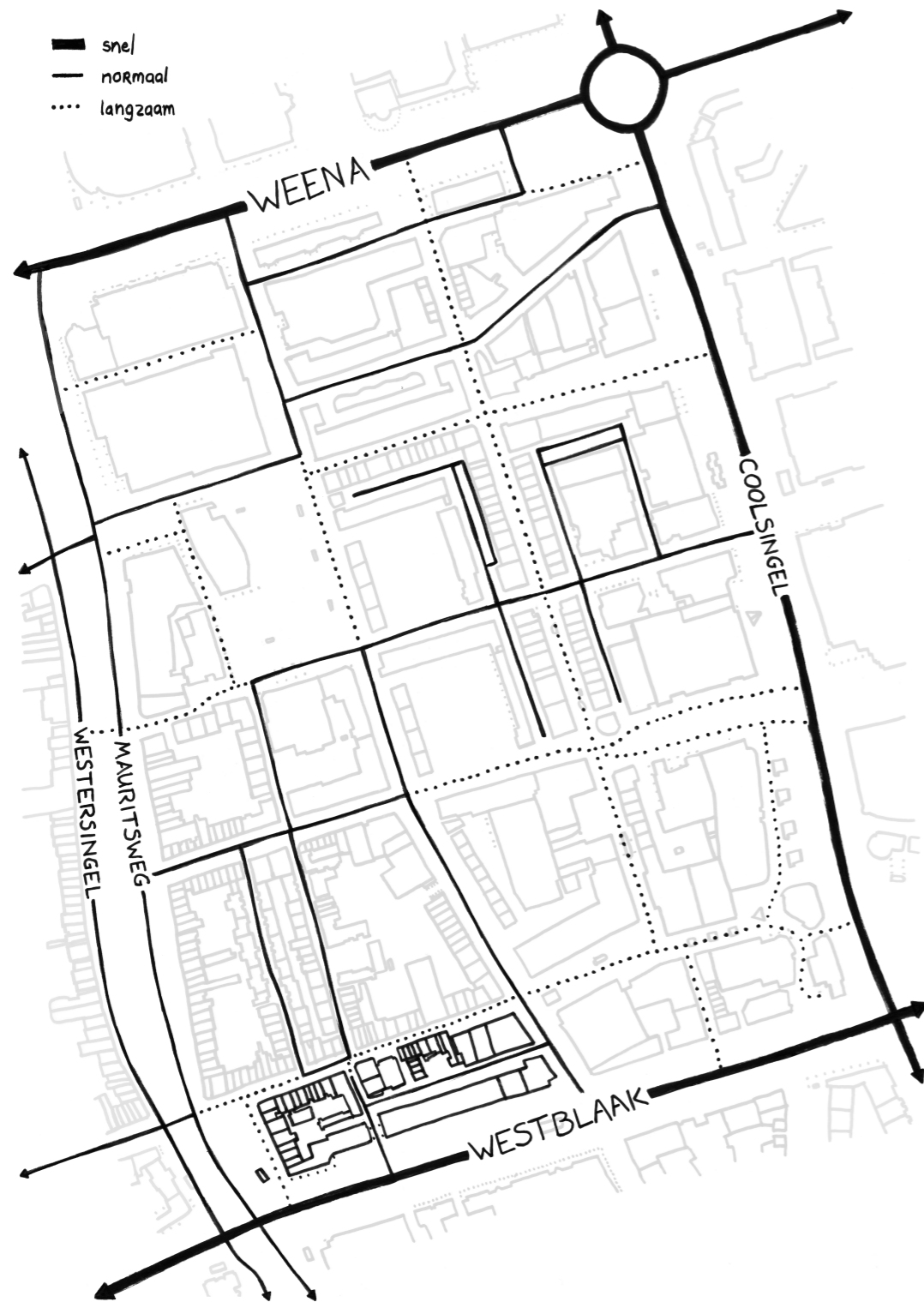

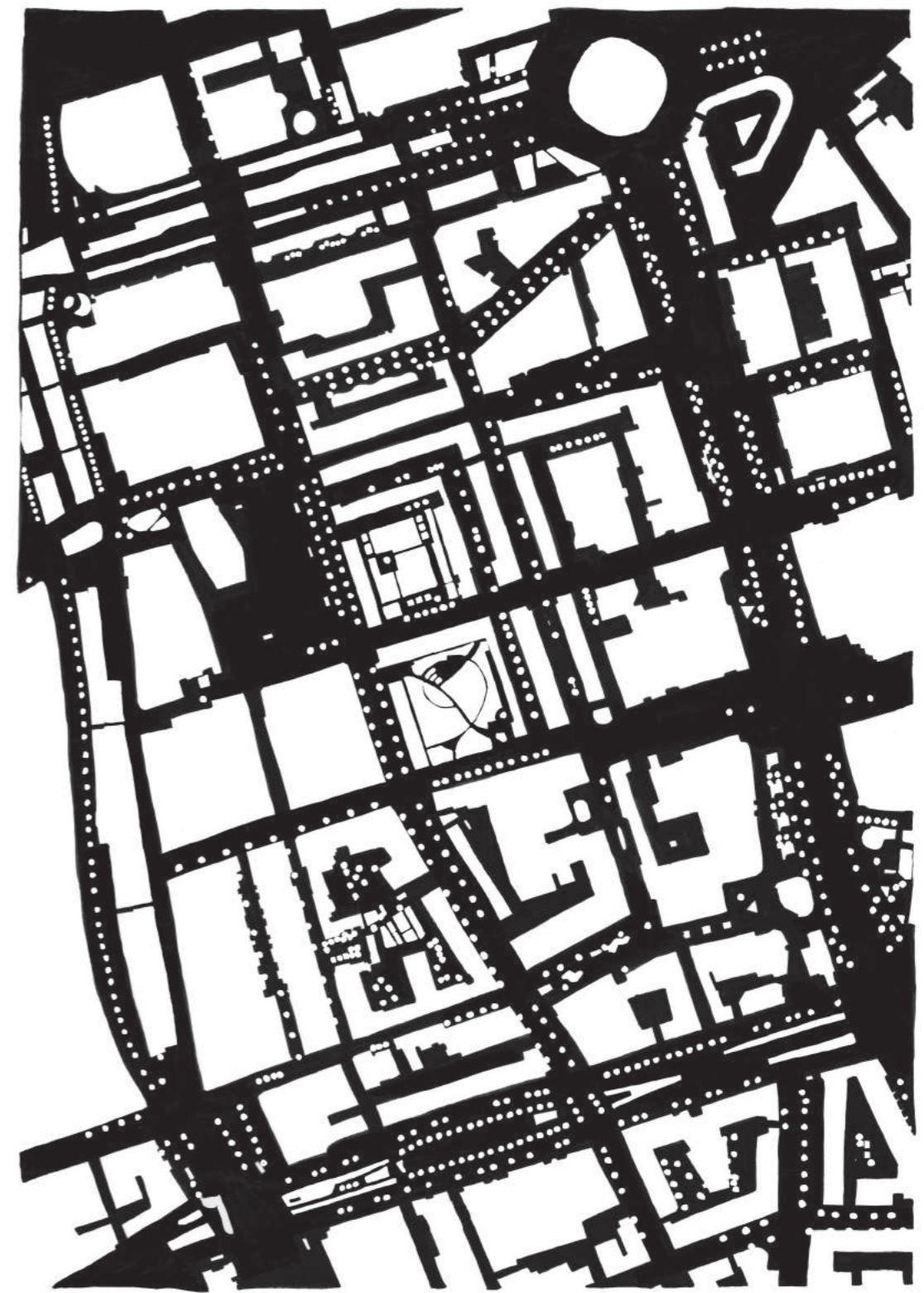
HISTORISCHE KAART - 1960

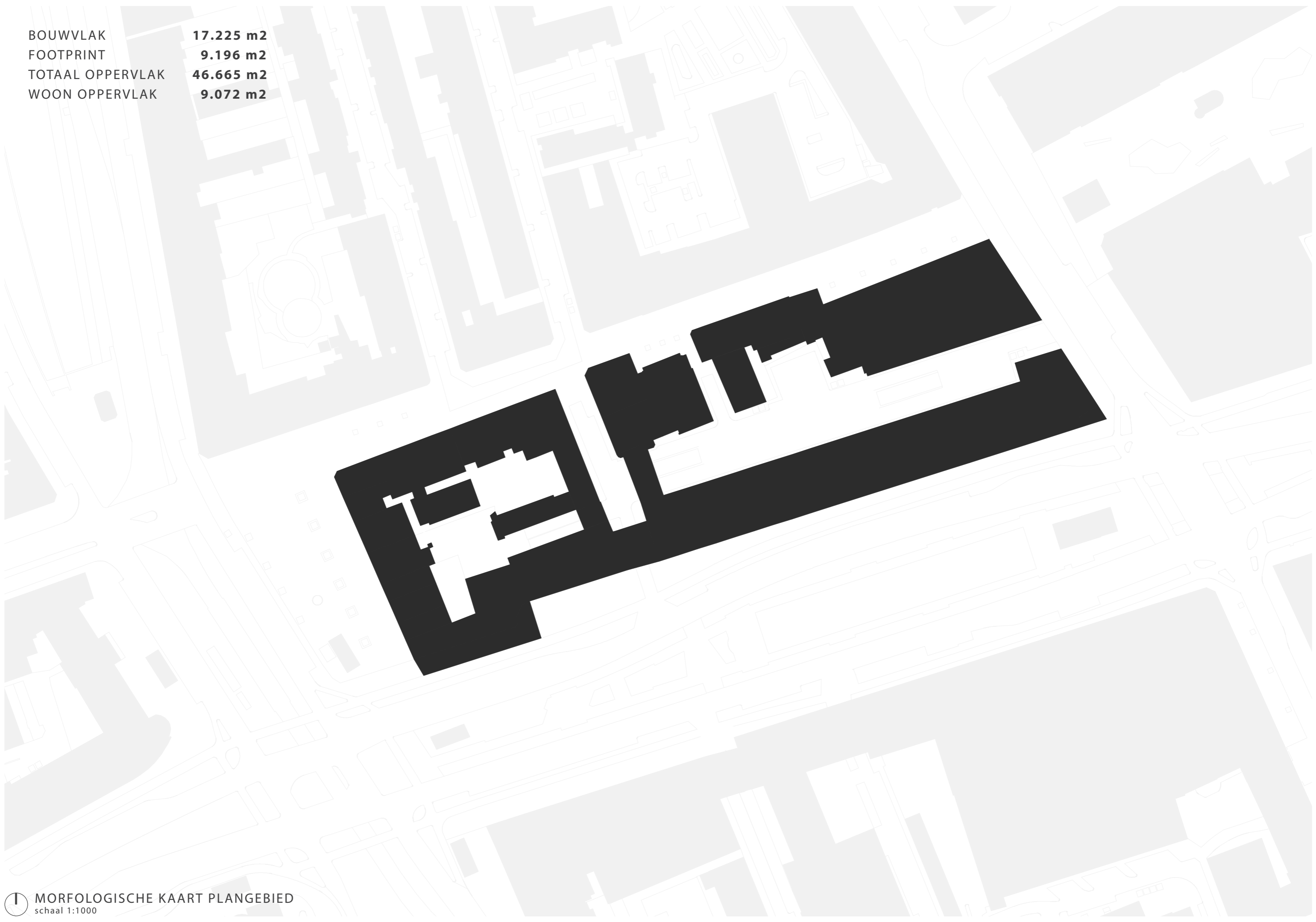
HISTORISCHE KAART - 1980

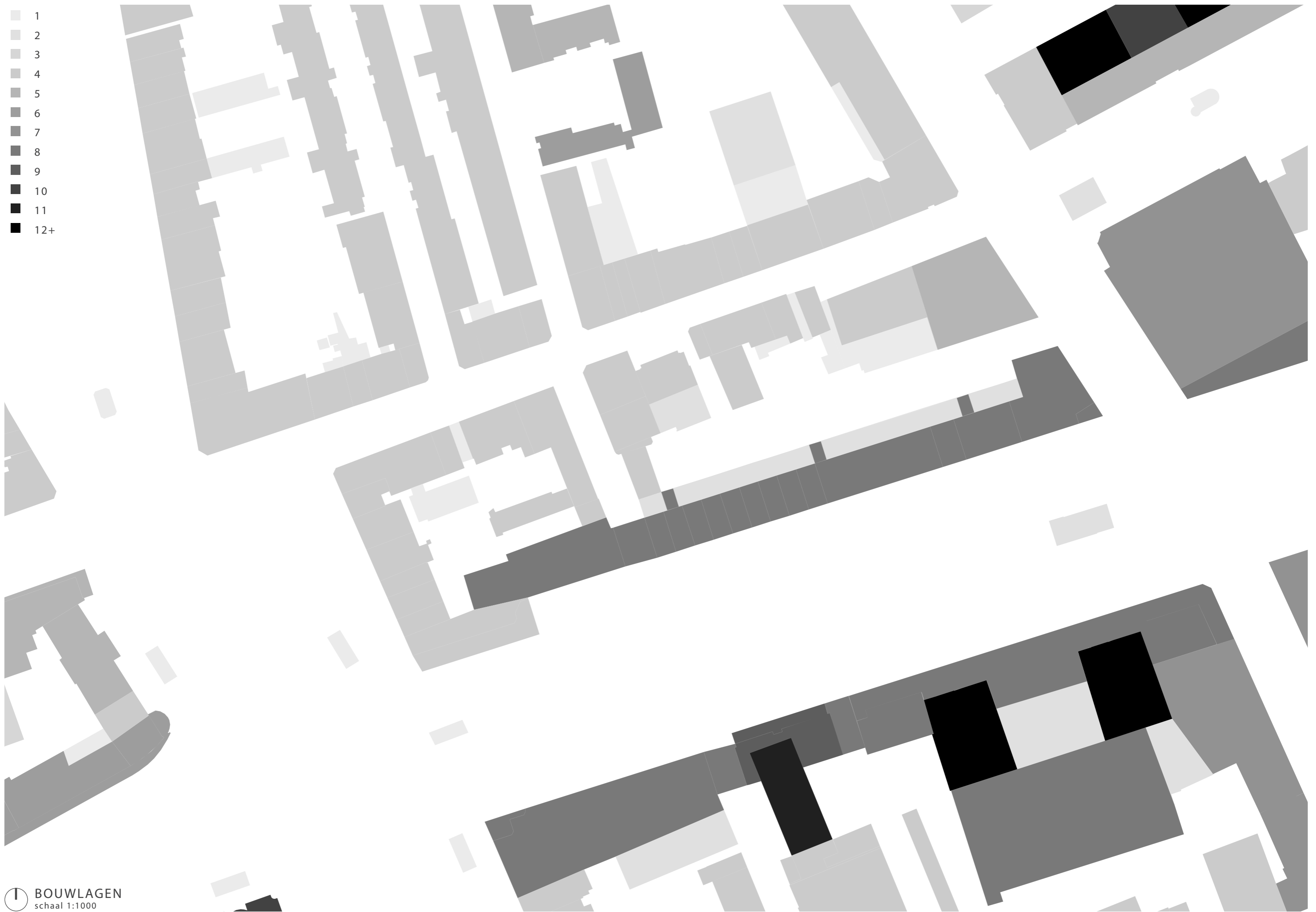

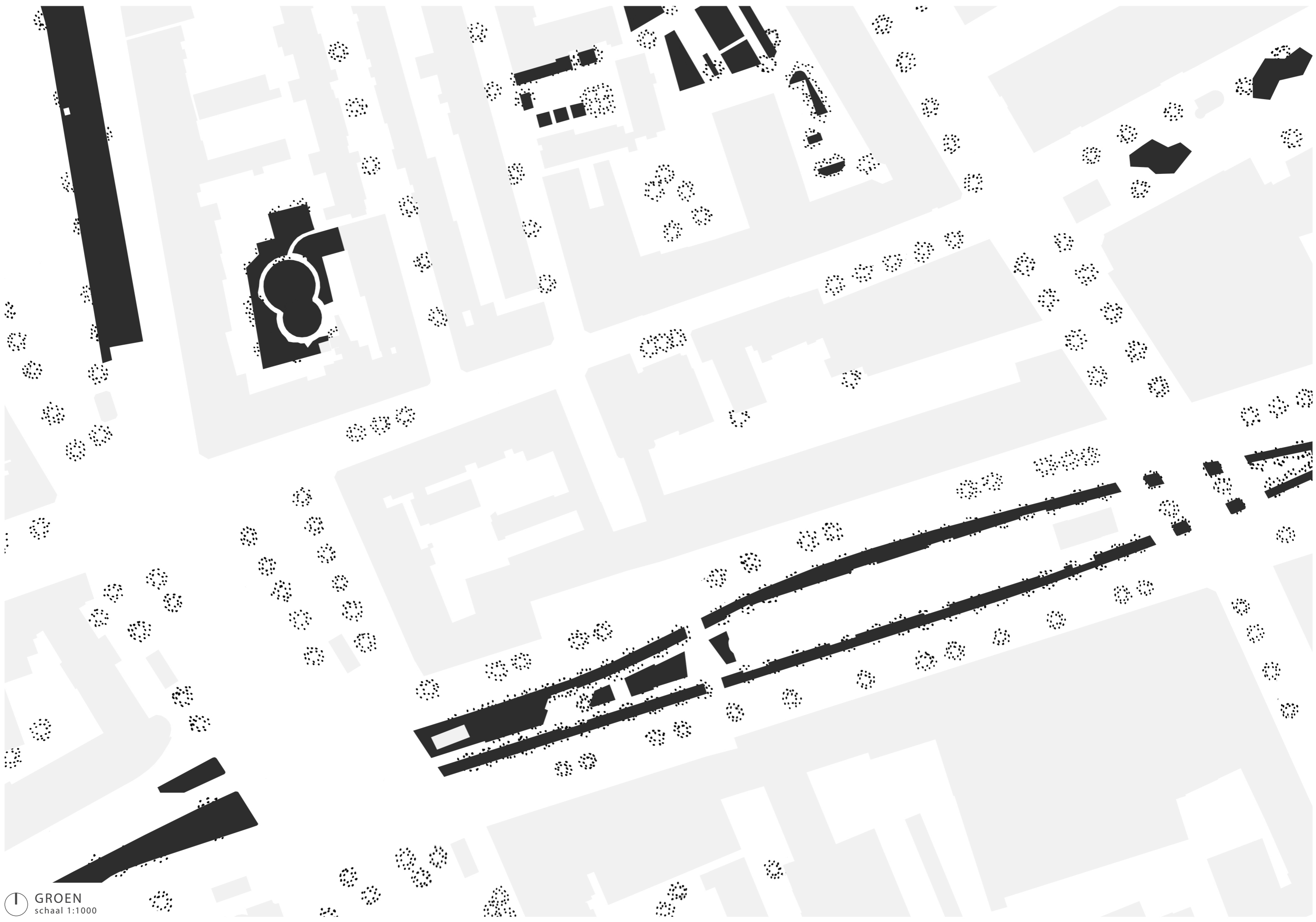

BOUWVLAK **17.225 m2**
FOOTPRINT **9.196 m2**
TOTAAL OPPERVLAK **46.665 m2**
WOON OPPERVLAK **9.072 m2**

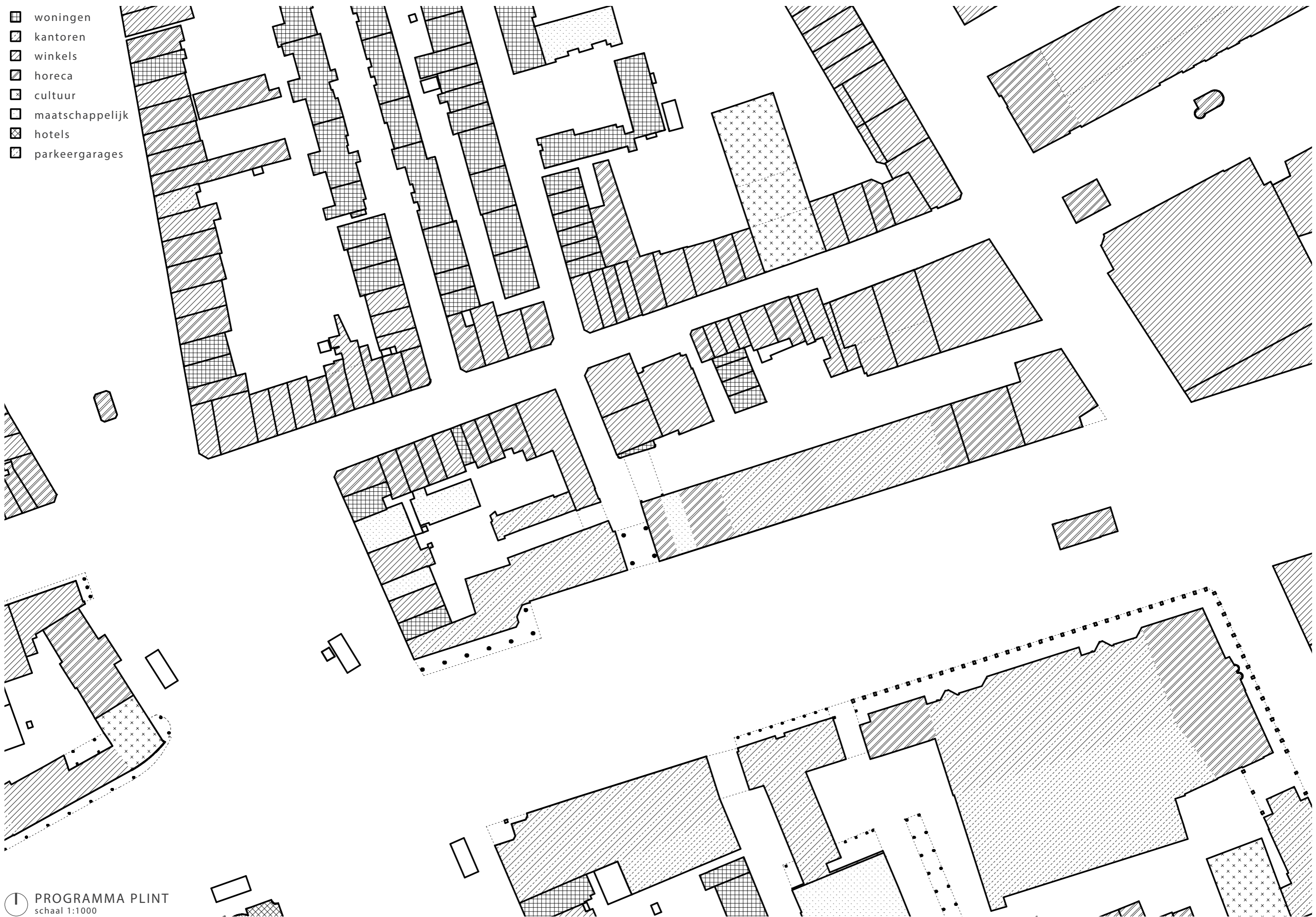
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12+

- ▣ woningen
- ▤ kantoren
- ▥ winkels
- ▦ horeca
- ▧ cultuur
- ▨ maatschappelijk
- ▩ hotels
- parkeergarages

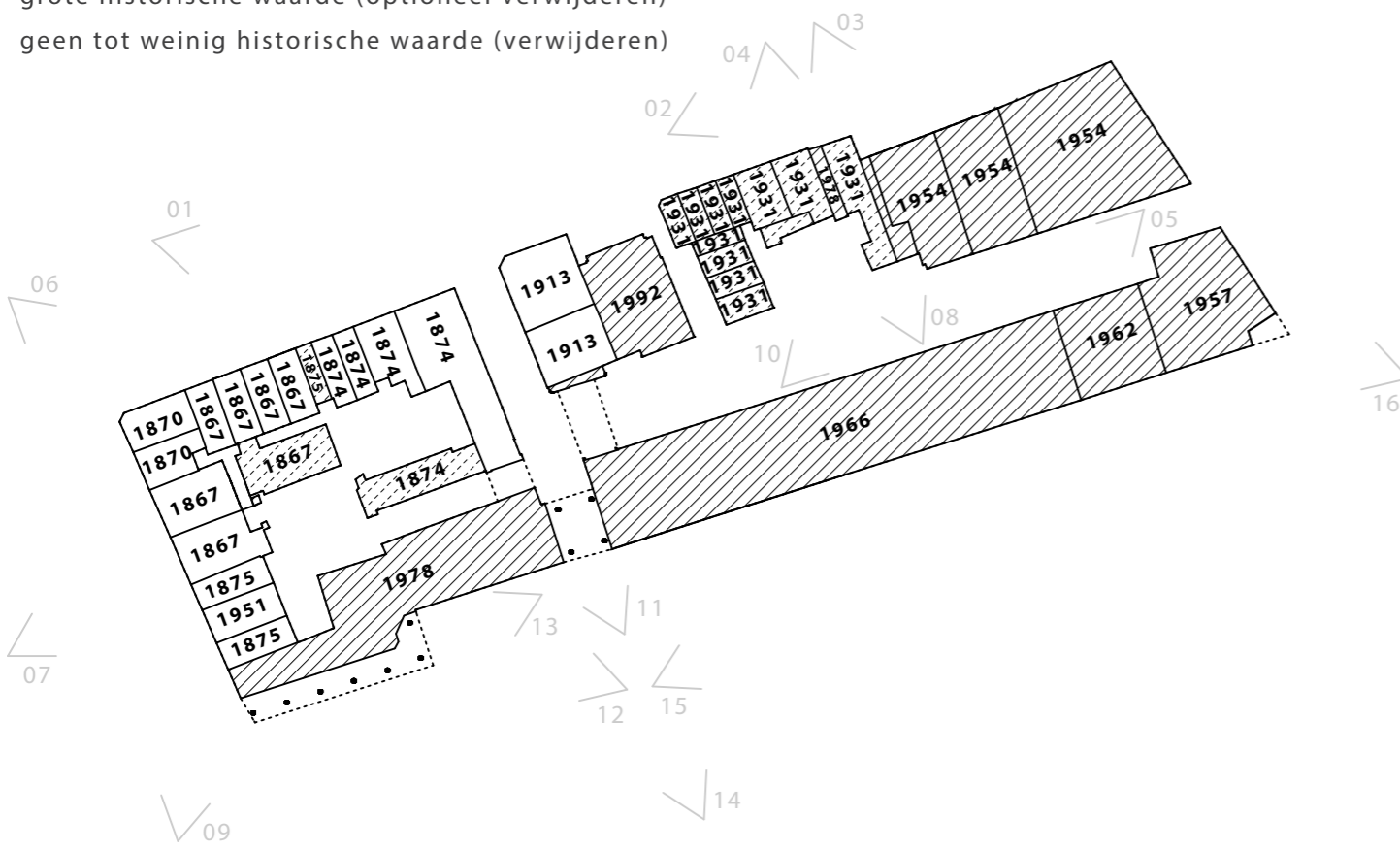

- ▣ woningen
- ▤ kantoren
- ▥ winkels
- ▧ horeca
- ▨ cultuur
- ▩ maatschappelijk
- hotels
- parkeergarages

- grote historische waarde (behouden)
- grote historische waarde (optioneel verwijderen)
- geen tot weinig historische waarde (verwijderen)

ONTWERP

Mijn belangrijkste motief om te vergroenen is het verbeteren van de woonkwaliteit. De klassieke dubbele benedenwoning met tuin en de dubbele bovenwoning met dakterras is op de woningmarkt ongekend populair, maar biedt geen ruimte voor verdere verdichting. Ik wil een woontypologie introduceren in een hoogstedelijke dichtheid waarbij de groene buitenruimte net zo belangrijk is als de vierkante meters woonoppervlakte. Een plek voor wonen en recreatie.

Alle woningen zijn 3-zijdig ge-oriënteerd: naar de stad (straat), de collectieve binnentuin en de private tuin. De woningen zijn dubbellaags en hebben hierdoor verschillende opties om vides te maken voor nog meer ruimtelijkheid. Overal is verdiepingshoog glas toegepast, met op de benedenverdieping vouwschuifdeuren naar de tuin. Net als een doorzonwoning is hier ook een doorzontuin gemaakt. De tuin verdeelt zich door een multifunctionele tuinkamer, deze kan bijvoorbeeld dienen als serre, werkplaats, plantenkas, lounge, enzovoorts. De tuinkamer is altijd georiënteerd op de minst zonnige kant van de tuin. Via een trap is het dak van de tuinkamer te bereiken wat dient als balkon, deze leidt je vervolgens naar de slaapverdieping van de woning. Aan de voor- en achterzijde wordt een plantenbak gemaakt die tegelijkertijd dient als borstwering.

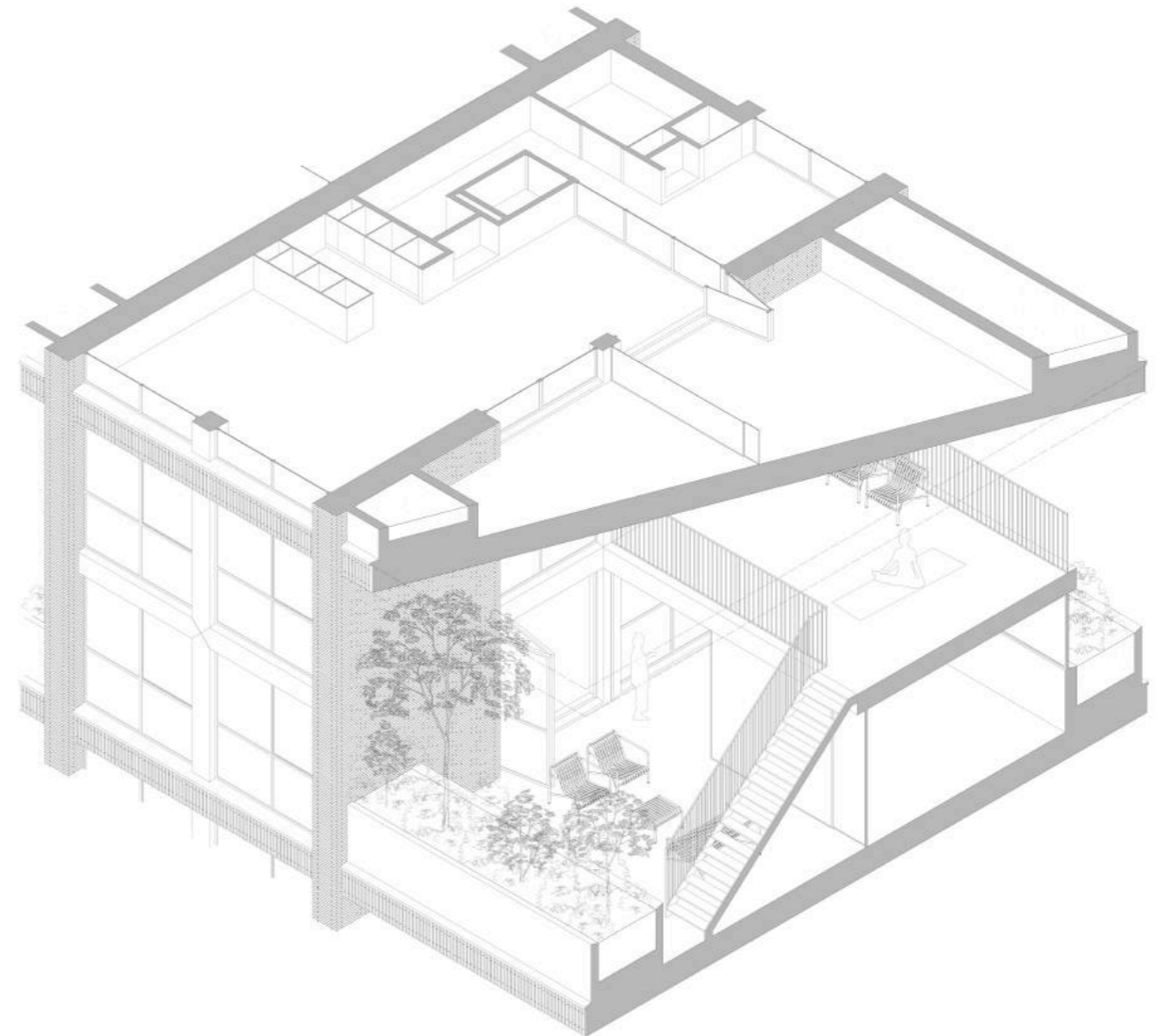
Er zijn 2 woningvarianten: de tussenwoning en de hoekwoning. De tussenwoning heeft een woonoppervlakte van 126m² + 92 m² aan buitenruimte. De hoekwoning is 190 m² en heeft 130 m² buitenruimte. De woningen hebben maximaal 4 slaapkamers. Dit is voor gezinnen perfect, maar als er bijvoorbeeld koppels of expats in gaan wonen kan ervoor gekozen worden om 1 of 2 slaapkamers op te geven om zo vides te maken. Deze vides zullen in de structuur van het gebouw al meegenomen worden: ter plaatse van de mogelijke vides wordt gewerkt met een lichte houten constructie i.p.v. beton zodat de bewoner dit naar eigen inzicht kan invullen.

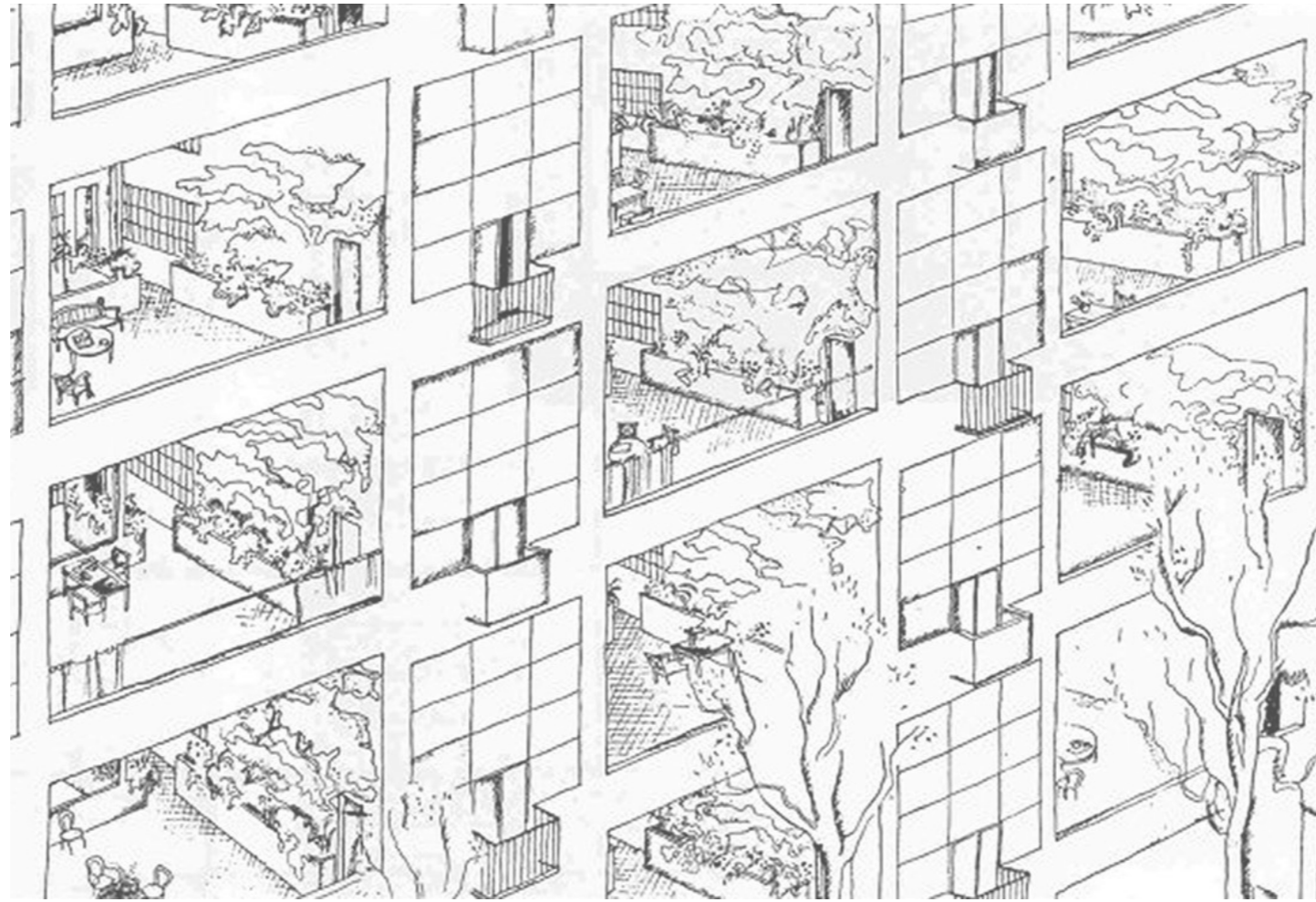
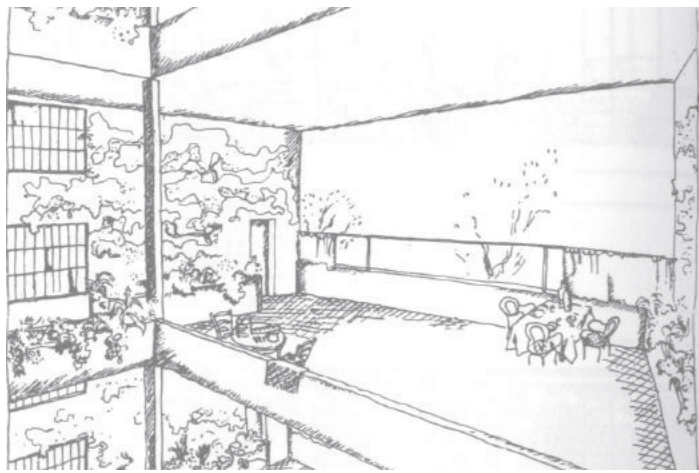
Alle blokken hebben een groen hart in de vorm van binnentuinen. Het grote westelijk blok heeft een semi-publieke binnentuin op plintniveau, welke overdag wordt opengesteld voor bezoekers. De andere 2 blokken hebben door hun slanke opzet een verhoogde binnentuin voor meer zoninval en extra kwaliteit voor de woningen aangrenzend aan de tuin.

Op 3 schalen wordt het groen ingezet: op de schaal van de woning (de private tuinen met tuinkamer), het blok (de binnentuinen) en de stad (de parktuin aan de Westblaak en commerciële pleinen). Het groen wordt zo geïntegreerd in het dagelijks leven van bewoner en bezoeker.

In de commerciële plint zitten kleinere en grotere ruimtes voor horeca en retail. Aan alle zijden van de blokken zit een entree voor de hoger gelegen woningen, om zo het blok aan alle zijden te activeren. De grootste semi-publieke binnentuin heeft een entree vanuit de parktuin aan de Westblaak. In het middelste blok zijn op de begane grond 3 sparingen gemaakt voor grote bomen, dit is gedaan op de kruising van de assen om zo het minste zicht vanuit de woning weg te nemen. In het rechter blok is 1 grote boom geplaatst, deze staat in de begane grond om daglicht in de kern te brengen, verhoogd ligt op het niveau van de woningen de rest van de binnentuin.

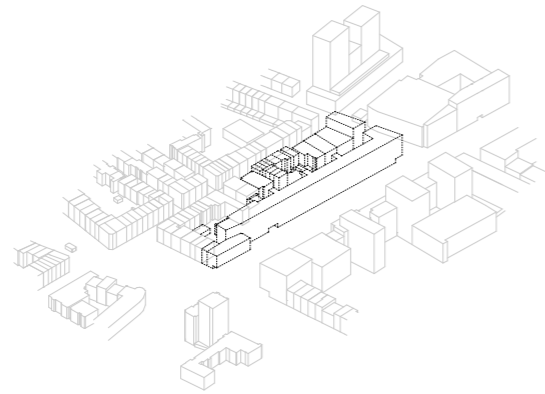
Ondergronds wordt het parkeren en de bergruimte voor de woningen georganiseerd. Per blok zijn er bergingen gemaakt (134 in totaal) en er zijn in totaal 670 fietsparkeerplaatsen (5 per woning). Per woning zijn er 2 autoparkeerplaatsen. Ieder blok heeft minstens twee verticale verbindingen naar zijn eigen berging of fietsparkeerplaatsen. De auto's zijn centraal gepositioneerd en komen vanaf de Westblaak binnen. Ook hier is rekening gehouden met de bomen die op het maaiveld komen te staan, op plekken waar ze hier het minst impact hebben (in de parkeerstructuur) is een sparing gemaakt waar een boom geplant kan worden.

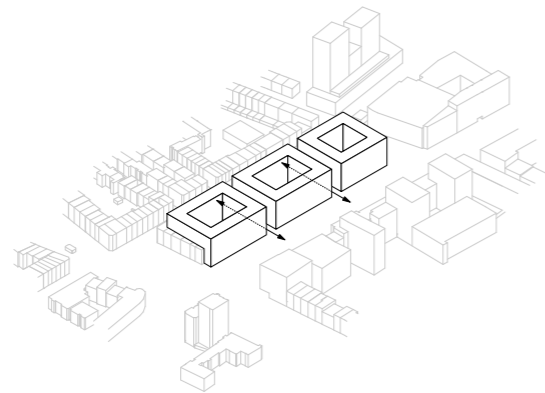

REFERENTIEBEELDEN

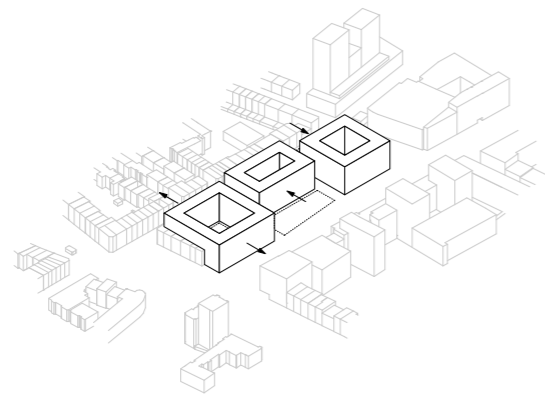
Le Corbusier | David Chipperfield | MVRDV | adamo faiden

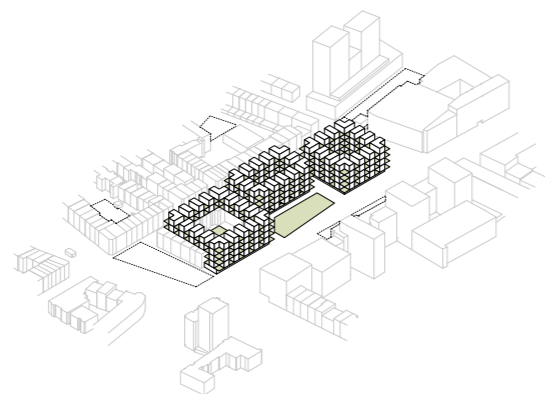
1. bebouwing met weinig tot geen historische waarde verwijderen

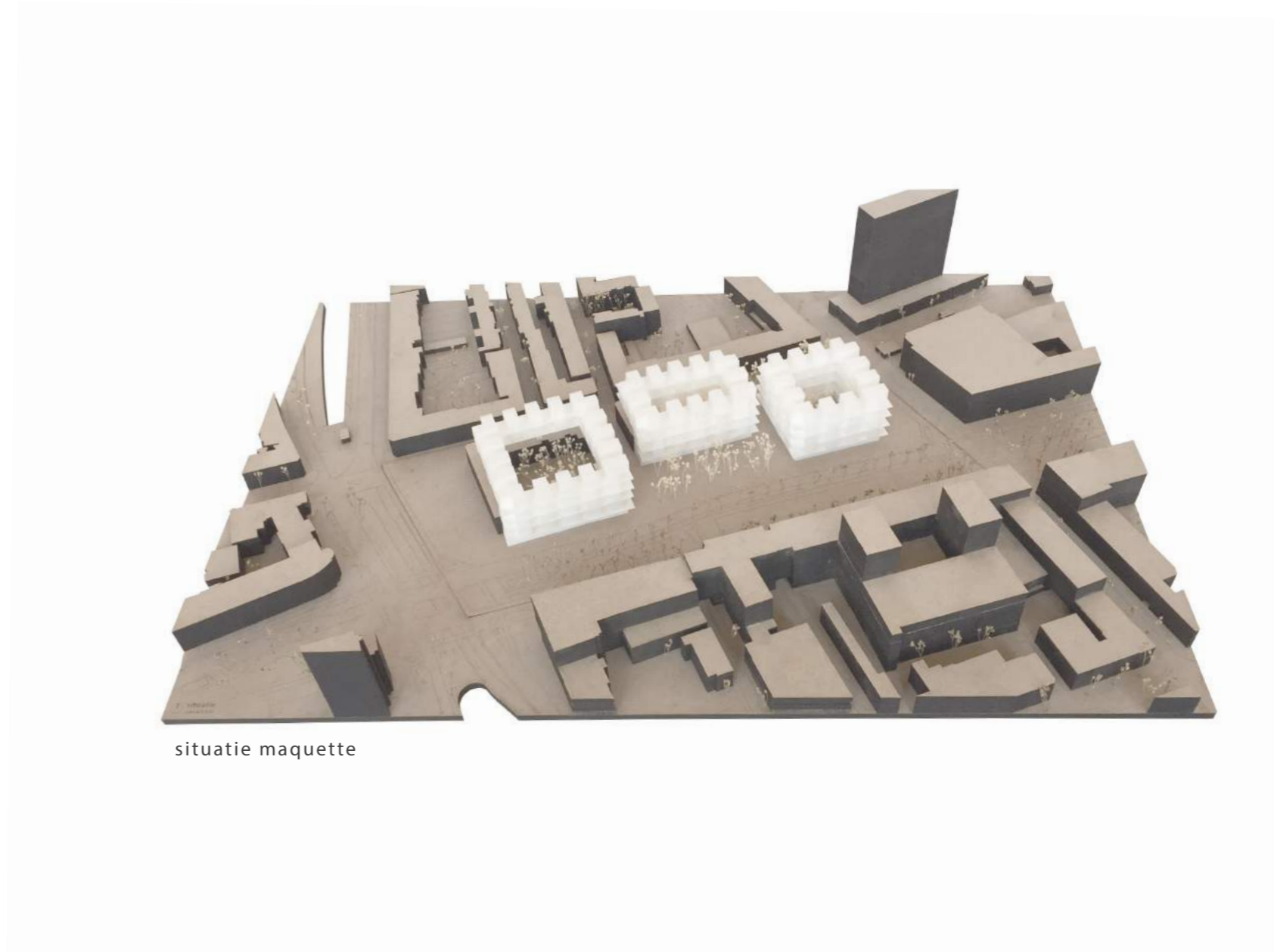
2. gesloten bouwblokken met originele straten aansluitend op het huidig stedelijk weefsel

3. blokken verschuiven om een sequentie van publieke plekken te creëren

4. tuinen in volume voegen en groene bestemmingen creëren

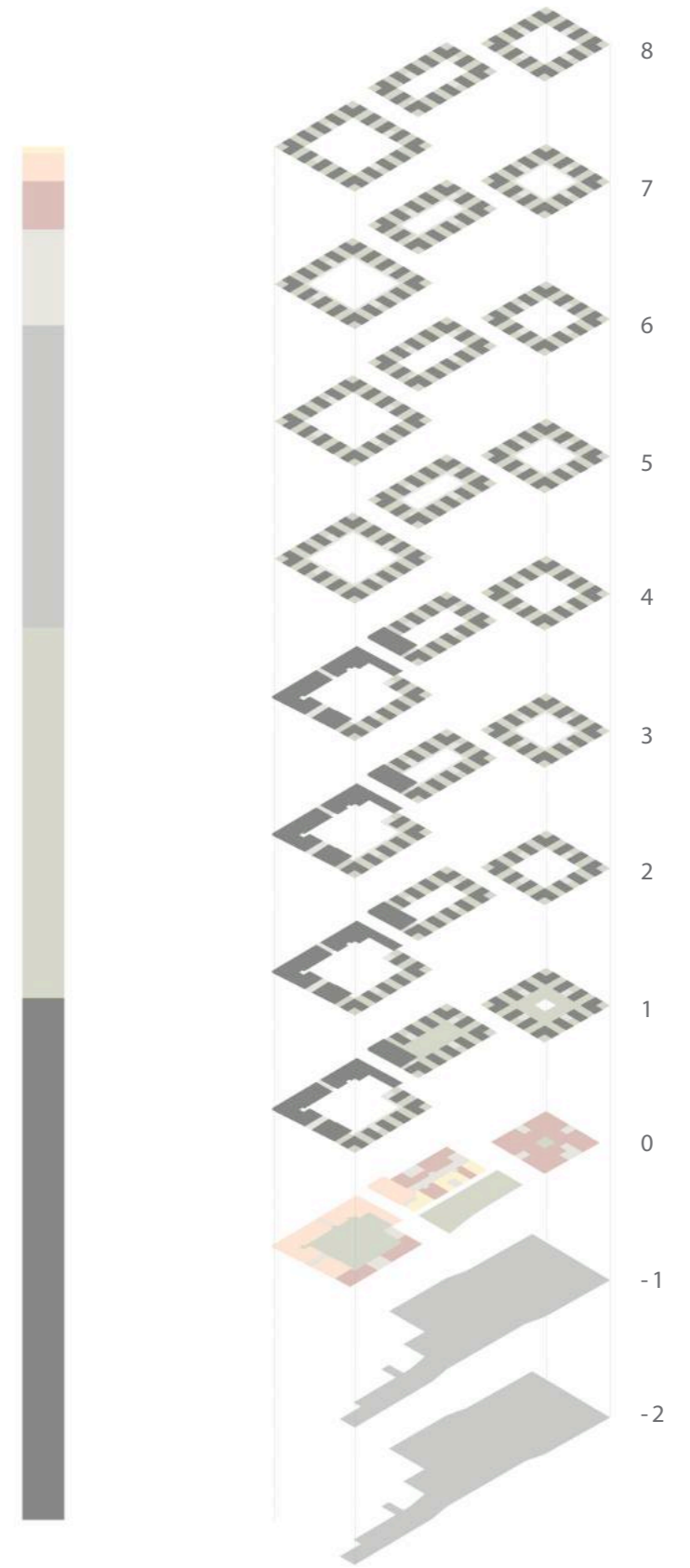
situatie maquette

situatie

- 0,5% horeca
- 2% retail / horeca
- 3,5% retail
- 7% verkeersruimte
- 22% parkeren / bergingen
- 27% tuinen
- 38% woningen

programma

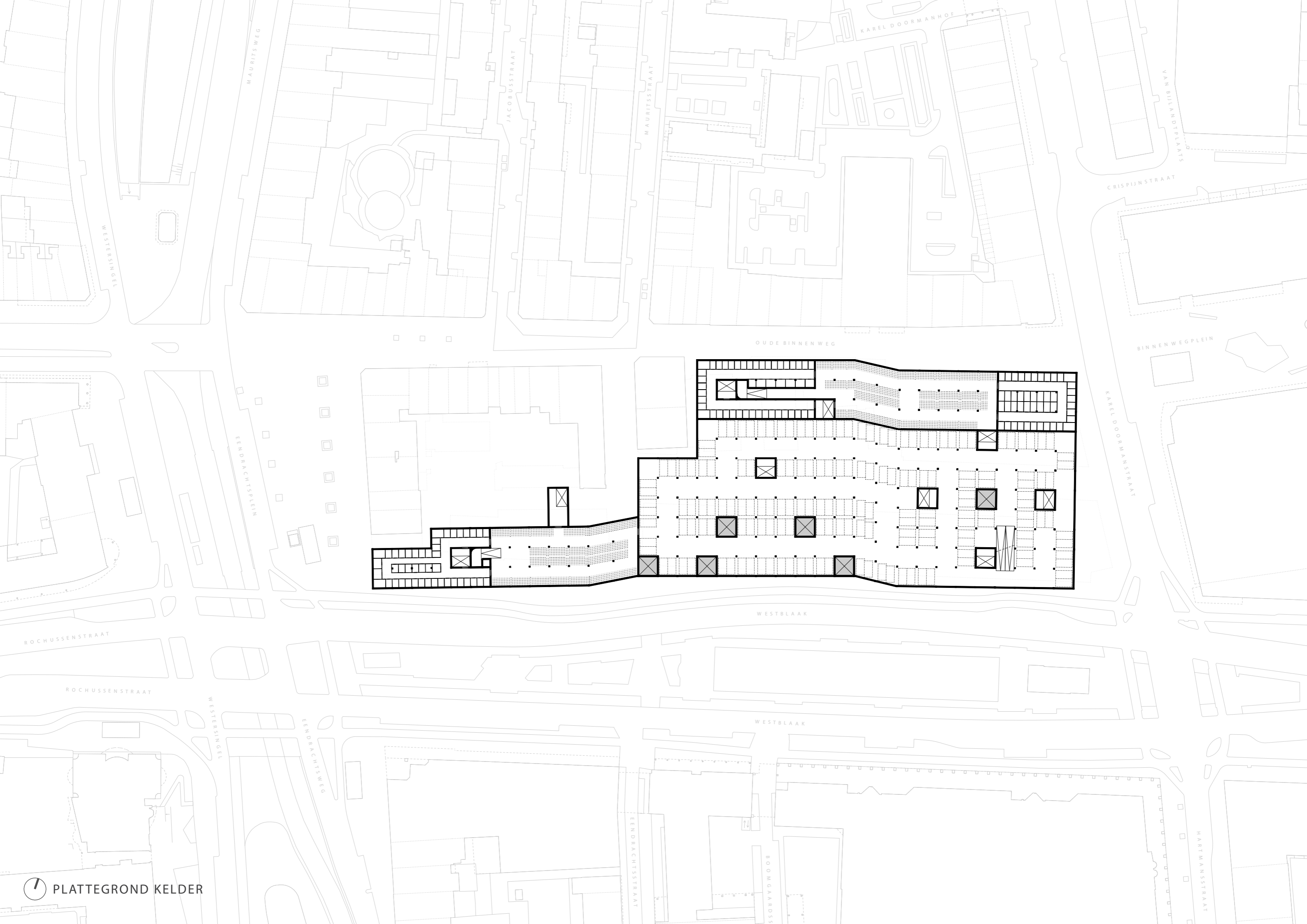
 PLATTEGROND BESTAAND

PLATTEGROND VERDIEPING

MAURITSWEG

JACOBUSSTRAAT

MAURITSSTRAAT

KAREL DOORMANHOF

VAN BILANDTPLAATS

CRISPIJNSTRAAT

WESTERSINGEL

OUDE BINNENWEG

BINNENWEGPLEIN

EENDRACHTSLEIN

KAREL DOORMANSTRAAT

ROCHUSSENSTRAAT

WESTBLAAK

ROCHUSSENSTRAAT

WESTBLAAK

WESTERSINGEL

EENDRACHTSWEG

EENDRACHTSTRAAT

BOOMGAARDSS

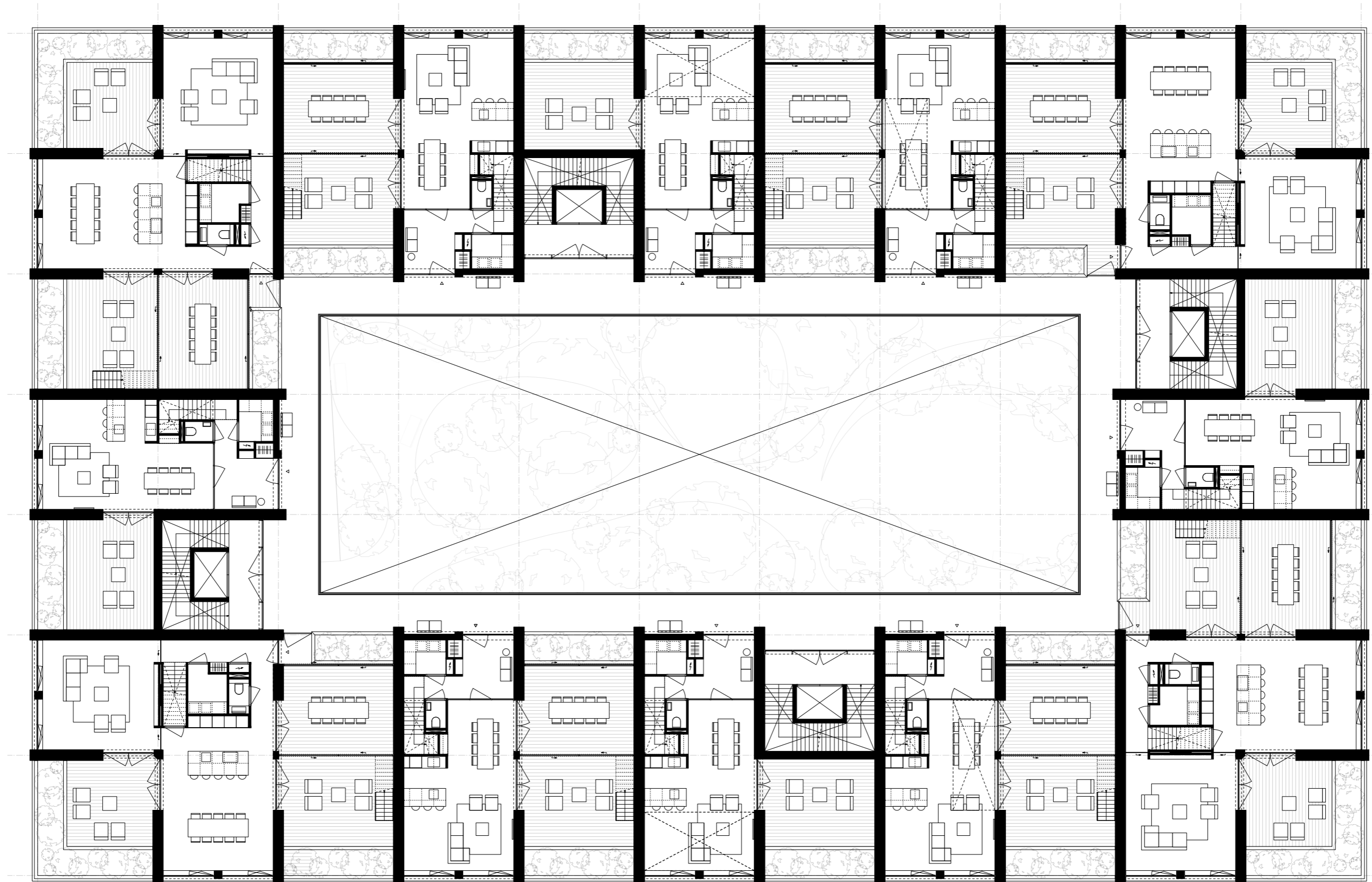
HARTMANSTRAAT

LANGSDOORSNEDE

DUBBELE TUSSENWONING 126 m² wonen + 92 m² tuin

DUBBELE HOEKWONING 190 m² wonen + 130 m² tuin

variant 2.1
190 m²
4 slaapkamers

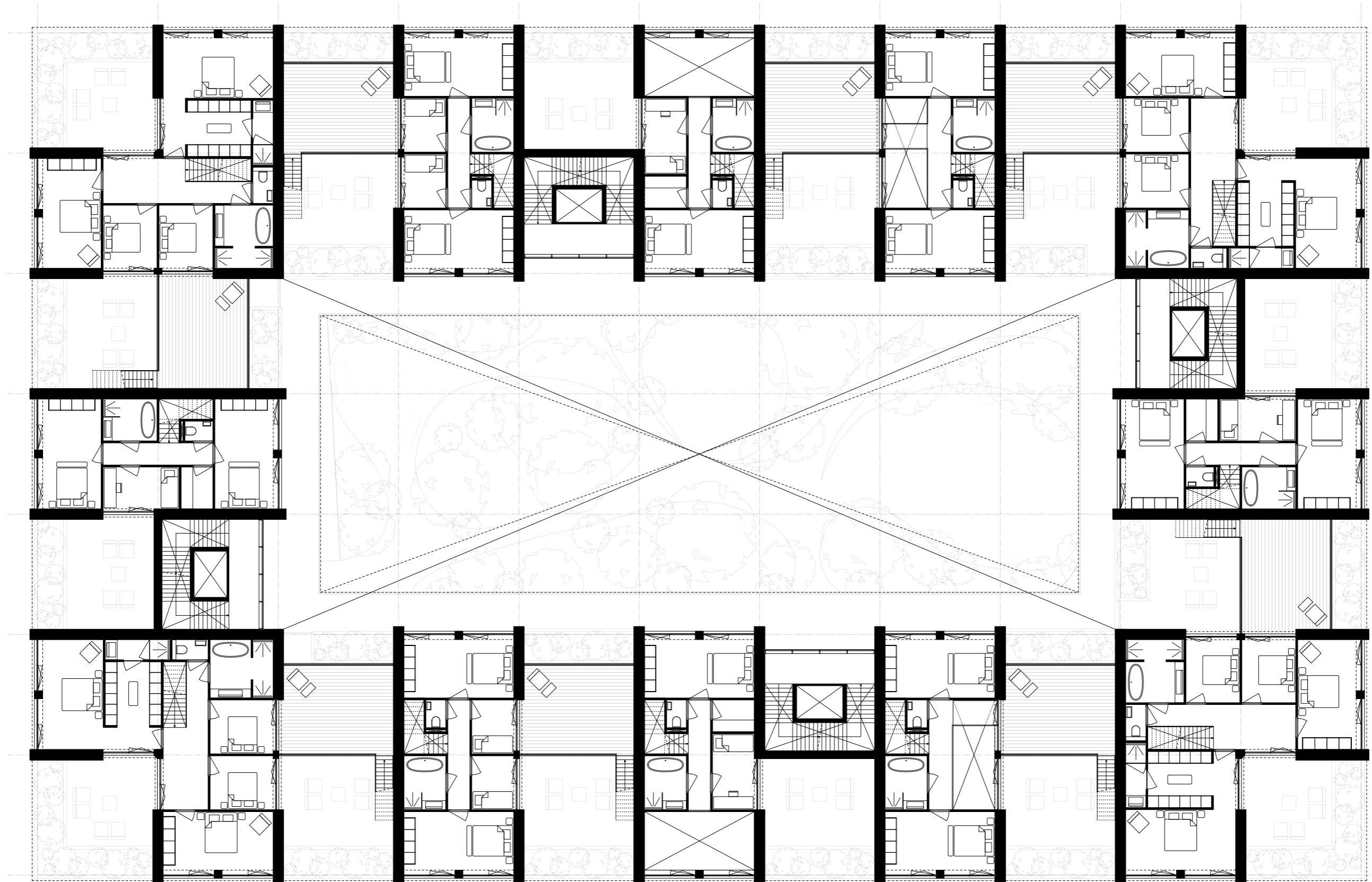
variant 1.1
126 m²
4 slaapkamers

variant 1.2
110 m²
3 slaapkamers

variant 1.3
115 m²
2 slaapkamers

DUBBELE TUSSENWONING 126 m² wonen + 92 m² tuin

DUBBELE HOEKWONING 190 m² wonen + 130 m² tuin

variant 2.1
190 m²
4 slaapkamers

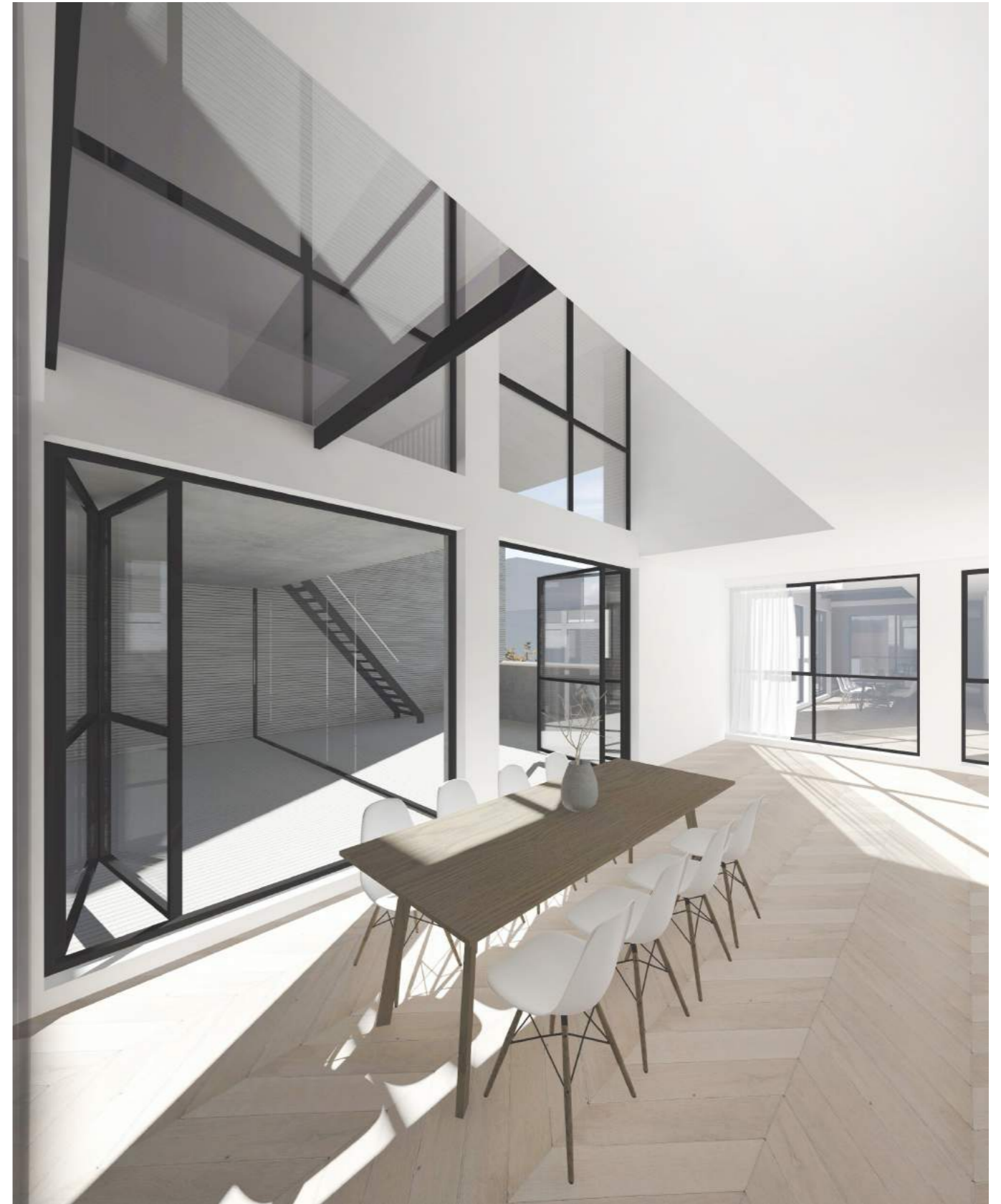
variant 1.1
126 m²
4 slaapkamers

variant 1.2
110 m²
3 slaapkamers

variant 1.3
115 m²
2 slaapkamers

impressie woning variant 1.2

impressie woning variant 1.3

impressie stapeltuon met tuinkamer

impressie stadswoning met stapeltuon

Bij het ontwerpen van de gevel wilde ik een samenhang en uniformiteit vinden door het grid consequent te handhaven. Het gebouw staat op een grid van 6 x 6 meter. De korrelgrootte in de gevel is ook om en nabij 6 x 6 meter (6,2 meter hoog). Zo zijn de individuele woningen en tuinen ook in de gevel goed leesbaar.

Ik heb gekozen voor zachte kleuren: beige-grijze bakstenen in combinatie met zandkleurig beton. Deze lichte tinten moeten enerzijds de hittestress tegengaan, anderzijds refereert het beton naar de Westblaak met zijn betonnen kantoren, terwijl de ambachtelijke baksteen refereert naar woningbouw. De minimale stalen kozijnen en hekwerken zijn antracietgrijs. De daken zijn met sedum bekleed.

De commerciële plint heeft rondom colonnades 3,6 meter breed en 5,7 meter hoog. Op 2 plekken zijn geen colonnades, dit is waar het gebouw tegen een gevel aanloopt waar een stuk bebouwing is verwijderd en dus een kale buurgevel is. De colonnades zijn een terugkerend thema op de Westblaak waar de bebouwing op aansluit. Ik heb ervoor gekozen om waar mogelijk de colonnade door te zetten om de overgang van buiten naar binnen zo te verzachten. Dit moet als voorhal dienen voor de retail en horeca, waar men nog plaats heeft een bankje of een stoeltje neer te zetten. De colonnade wordt voorzien van antracietgrijze hanglampen, welke op het hart van de pui gesitueerd zijn om zo niet de belettering van de plint te belemmeren.

De lichtgekleurde langgerekte baksteen (te zien in de mock-up van de kolom) is de Kolumbasteen van Petersen. Het formaat van deze baksteen is leidend geweest in de maatvoering van de kolommen en horizontale banden. De breedte is 1 steenlengte, de diepte 2 steenlengtes + 1 kopse kant. Per laag van de kolom heeft dus maar 1 steen een afwijkende maat. Op de kopse kant ontstaat een kruisverband, aan de lange zijde een zigzag welke op de verdieping als massa (verbandloos) door gaat.

De plafonds moeten in dit ontwerp gezien worden als 5e (of 6e als je het dak meerekent) gevel. Vanaf straatniveau zijn deze nadrukkelijk aanwezig. Zowel de wanden (welke beginnen als kolom) als vloeren worden vormgegeven als bakstenen schijven. Het metselwerk in de band loopt dan ook door in stripformaat in de plafonds.

1:1 mock-up kolom 528 x 1180 mm

axonometrie Gestapelde Tuinen

REFLECTIE

Gedurende mijn academie-carrière heb ik (kleinschalige) woningbouw waar mogelijk vermeden, omdat dit mijn core-business is in de praktijk en ik hier dus al geoefend in ben. Bij een van mijn latere studio's leerde ik kennis maken met grootschalige woningbouw, dit was een kwartaalstudio waar we iedere week een schaal dieper het gebouw uitwerkten. Deze snelheid en schaal sprak me erg aan, dus heb ik besloten dit verder te verkennen tijdens het afstuderen. Daarnaast wilde ik aandacht vragen voor een thema wat dicht bij mij ligt: het belang van groen in de binnenstad.

Het was een zoektocht naar een woontypologie waar de buitenruimte net zo belangrijk is als de binnenruimte, maar welke wel ingezet kan worden in de dichtheid van een binnenstad. Tijdens deze zoektocht heb ik veel gehad aan o.a. de studies van Le Corbusier, zowel de radicale (bv. Plan Voisin) als de realistische (bv. Immeuble Villas).

Aan het begin van het afstudeertraject heb ik mezelf naast de algemene beoordelingscriteria de volgende specifieke doelen gesteld:

- *In staat zijn tussen **verschillende schalen** te schakelen en het ontwerp van stedenbouwkundig niveau tot op 1:5 detail uit te werken.*

- *Het project is **helder van opzet** en is een **verbeelding** van de uitgesproken visie voor hoogstedelijke architectuur in de binnenstad.*

- *Het te ontwerpen bouwblok voegt wat toe aan zijn **omgeving** en is niet enkel in gebruik door zijn bewoners.*

- *De **menselijke maat** is herkenbaar in het grootschalige woningbouwproject.*

Op verschillende schalen werken is iets wat erg leuk is aan zo'n groot project, het blok is echt een stukje stad wat aan moet sluiten op grotere structuren zoals bijvoorbeeld de Westblaak. Ook heb ik al vanaf het begin geprobeerd oog te hebben voor de sequentie van publieke (groene) plekken die uit het ontwerp voortkomt. Dit is in een latere fase pas duidelijk in beeld gebracht in de axonometrie, hoewel dit een grote rol speelt in mijn ontwerp. In de toekomst zou ik al sneller naar dit soort overzichten willen werken.

Tijdens het afstuderen is me vaak de vraag gesteld "Wat is het groen en wat betekent het voor de stad?" Deze vraag heeft me ook gedwongen om na te denken over het gebruik van het groen op 3 schalen; de woning, het blok en de stad. De diversiteit tussen de verschillende tuinen geeft ruimte aan een breed scala van functies, zowel privaat als publiek en iets daar tussenin. De kwaliteit van de individuele tuinen was erg lastig te verwezenlijken, omdat de verhouding wat goed was voor de woning niet per se goed was voor de tuin. Hier heeft ontdekking van de multifunctionele 'tuinkamer' voor een ommekeer in mijn project gezorgd waardoor de gestapelde tuinen ineens veel meer kwaliteit kregen.

Dit project is zeker niet het ultieme project voor mij, maar heeft me juist veel geleerd voor de toekomst. Het is een mooie stap naar de volgende uitdaging, ik kijk er dan ook erg naar uit om mezelf door te ontwikkelen in de woningbouw op verschillende schalen.

Afstudeerproject

Iris de Wit

Mentor
Externe criticus
Toegevoegde criticus
Voorzitter

Mark de Bokx (De Nijl Architecten)
Henk Hartzema (Studio Hartzema)
Hans van der Heijden (Hans van der Heijden Architect)
Margit Schuster